

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SABİT BEY (MURADİYE) HANI'NIN
RESTORASYON PROJESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mimar Onur KARAHAN**

Anabilim Dalı : MİMARLIK

Programı : RESTORASYON

HAZİRAN 2007

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SABİT BEY (MURADIYE) HANI'NIN
RESTORASYON PROJESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mimar Onur KARAHAN
(502031208)**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 07 Mayıs 2007
Tezin Savunulduğu Tarih : 11 Haziran 2007**

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Gülsün TANYELİ (İTÜ)

Diğer Jüri Üyeleri: Yrd.Doç.Dr. Yıldız Salman (İTÜ)

Doç. Dr. Cengiz Can (YTÜ)

HAZİRAN 2007

ÖNSÖZ

Tez çalışmam süresince özgün önerileri, yapıcı yaklaşımları, eleştirileri ve desteğiyle yardımlarını esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Gülsün Tanyeli'ye, değerli jüri üyeleri Yrd. Doç. Dr. Yıldız Salman ve Doç. Dr. Cengiz Can'a çok teşekkür ederim.

Çalışmalarım süresince yorumlarını benimle paylaşan, ölçüm ve çizimlerde bana yardımcı olan sevgili arkadaşlarım Mimar Kıvanç İlhan ve İnşaat Mühendisi Murat Alaboz'a,

Lisans dönemimden beri her zaman yanımda olan ve tez süresi boyunca maddi manevi yardımlarını benden esirgemeyen sevgili dostum Ahmet Mutlu'ya,

Çalışmamın farklı aşamalarında katkıları olan sevgili dayım Şenol Açıkgöz'e, kuzenlerim Aslı Değer ve Can Açıkgöz'e, sevgili arkadaşlarım Mimar Nihal Tıkı ve Arzu Zeynep Şen'e,

ve hayatımın her döneminde olduğu gibi tez çalışmam süresince de sevgisini ve hoşgörüsünü esirgemeyen ve bana destek olan Sevgili Annem'e, Babam'a, Kardeşime ve Ablama,

çok teşekkür ederim.

Haziran, 2007

Onur KARAHAN

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ	vi
ÖZET	x
SUMMARY	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Giriş ve Çalışmanın Amacı	1
1.2. Kapsam ve Yöntem	2
2. VEDAT TEK	4
2.1. Ailesi ve Eğitimi	4
2.2. Profesyonel Çalışmaları	6
3. KARAKÖY	11
3.1. Karaköy'ün Tarihsel Gelişimi	11
3.2. Karaköy Meydanı	
3.3. Galata Limanı Tarihsel Gelişimi	14
4.SABİT BEY (MURADIYE) HANI	18
2.1. Konumu	18
2.2. Tarihsel Gelişimi	18
5. YAPININ ÖZELLİKLERİ	21
5.1. Zemin Kat	21
5.1.1. Z01 Mekânı (Giriş Holü)	21
5.1.2. Z02 Mekânı	22
5.1.3. Z03 Mekânı	24
5.1.4. Z04 Mekânı	24
5.1.5. Z05 Mekânı	25
5.1.6. Z06 Mekânı	26
5.1.7. Z07 Mekânı	26
5.1.8. Z08 Mekânı	28
5.1.7. Z07 Mekânı	30
5.1.8. Z08 Mekânı	30
5.2. Birinci Normal Kat	31
5.2.1. 101 Mekânı (Hol)	31
5.2.2. 102 Mekânı (Koridor)	33
5.2.3. 103 Mekânı (Koridor)	33
5.2.4. 104 Mekânı	34
5.2.5. 105 Mekânı	34
5.2.6. 106 Mekânı	35
5.2.7. 107 Mekânı	36
5.2.8. 108 Mekânı	36

5.2.9. 109 Mekânı	37
5.2.10.110 Mekânı	37
5.2.10.111 Mekânı	38
5.3. İkinci Normal Kat	38
5.3.1. 201 Mekânı(Hol)	38
5.3.2. 202 Mekânı (Koridor)	40
5.3.3. 203 Mekânı (Koridor)	41
5.3.4. 204 Mekânı	41
5.3.5. 205 Mekânı	42
5.3.6. 206 Mekânı	43
5.3.7. 207 Mekânı	43
5.3.8. 208 Mekânı	44
5.3.9. 209 Mekânı	46
5.3.10. 210 Mekânı	46
5.3.11. 211 Mekânı	47
5.4. Üçüncü Normal Kat	47
5.4.1. 301 Mekânı(Hol)	47
5.4.2. 302 Mekânı (Koridor)	48
5.4.3. 303 Mekânı (Koridor)	50
5.4.4. 304 Mekânı	50
5.4.5. 305 Mekânı	50
5.4.6. 306 Mekânı	51
5.4.7. 307 Mekânı	52
5.4.8. 308 Mekânı	52
5.4.9. 309 Mekânı	54
5.4.10. 310 Mekânı	54
5.4.11. 311 Mekânı	54
5.4.12. 312 Mekânı	54
5.5. Dördüncü Normal Kat	55
5.5.1. 401 Mekânı(Hol)	55
5.5.2. 402 Mekânı (Koridor)	56
5.5.3. 403 Mekânı (Koridor)	56
5.5.4. 404 Mekânı	57
5.5.5. 405 Mekânı	57
5.5.6. 406 Mekânı	57
5.5.7. 407 Mekânı	58
5.5.8. 408 Mekânı	59
5.5.9. 409 Mekânı	59
5.5.10. 410 Mekânı	61
5.5.11. 411 Mekânı	61
5.6. Beşinci Normal Kat	62
5.6.1. 501 Mekânı(Hol)	62
5.6.2. 502 Mekânı (Koridor)	63
5.6.3. 503 Mekânı (Koridor)	63
5.6.4. 504 Mekânı	65
5.6.5. 505 Mekânı	65
5.6.6. 506 Mekânı	66
5.6.7. 507 Mekânı	66
5.6.8. 508 Mekânı	66
5.6.9. 509 Mekânı	66

5.6.10. 510 Mekânı	67
5.6.11. 511 Mekânı	67
5.6.12. 512 Mekânı	68
5.7. Cepheler	68
5.7.1. Giriş Cephesi	68
5.8. Strüktürel Özellikler	74
5.8.1. Temeller	76
5.8.2. Duvarlar	76
5.8.3. Döşeme Sistemi	77
5.8.4. Örtü Sistemi	78
5.9. Bozulmalar ve Nedenleri	80
5.9.1. Mekânsal Bozulmalar	80
5.9.2. Strüktürel Bozulmalar	81
5.9.3. Malzeme Bozulmaları	82
6. RESTİTÜSYON	83
7. RESTORASYON	85
8. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	88
KAYNAKLAR	96
EK-A:Çizimler	98
ÖZGEÇMİŞ	142

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 2.1 : Vedad çocukluk yıllarında.....	4
Şekil 2.2 : Vedad gençlik yıllarında.....	4
Şekil 2.3 : Ecole Nationale et Spéciale des Beaux Arts, Prof. Moyaux atölyesinin öğrencileri.....	5
Şekil 2.4 : Posta ve Telgraf Nezareti Binası (Postahane-i Amire), 1903–1909, inşaat sürerken.....	7
Şekil 2.5 : Posta ve Telgraf Nezareti Binası (Postahane-i Amire), 1903–1909, inşaat sürerken.....	8
Şekil 2.6 : Defter-i Hakani Binası (Tapu ve Kadastro Müdürlüğü),1908, inşaat sürerken.....	10
Şekil 2.7 : Defter-i Hakani Binası (Tapu ve Kadastro Müdürlüğü),1908, inşaat sürerken.....	10
Şekil 3.1 : Karaköy Meydanı ve Seyr-ü Sefain Acentesi Binası.....	12
Şekil 3.2 : Seyr-ü Sefain Acentesi Binası ve çevresi.....	13
Şekil 3.3 : Galata Limanı, Sébah-Joallier Koleksiyonu.....	15
Şekil 4.1 : 1905 Goad Sigorta Haritası.....	18
Şekil 4.2 : 1914 Goad Sigorta Haritası.....	19
Şekil 4.3 : 1927 J. Pervititch Sigorta Haritası.....	20
Şekil 4.4 : 1948 Suat Nirven Haritaları, pafta no:40–41.....	20
Şekil 5.1 : Z01 mekanının (giriş holü) Z02 mekanından (asansör holü) görünümü.....	21
Şekil 5.2 : Z02 mekanının (asansör holü) Z01 mekanından (giriş holü) görünümü.....	22
Şekil 5.3 : Z01 mekanından (giriş holü) sivri kemerlerin görünümü.....	23
Şekil 5.4. : Z01 mekanı (giriş holü) tavanındaki kalemişinden görünüm.....	24
Şekil 5.5 : Z04 mekanından(çay ocağı) görünüm.....	25
Şekil 5.6 : Z05 mekanından görünüm (Z05 mekanından Z06 mekanına geçisin sağlandığı kapı).....	26
Şekil 5.7 : Z06 mekanından görünüm.....	27
Şekil 5.8 : Z07 mekanından görünüm.....	27
Şekil 5.9 : Z07 mekanının sonradan yapılan zemininden görünüm.....	29
Şekil 5.10 : Z08 mekânının da bulunan çelik kiriş ve kolondan görünüm.....	29
Şekil 5.11 : Z08 mekânının da bulunan çelik kiriş ve kolonun mesnet detayı.....	30
Şekil 5.12 : Z08 mekânının tavanında beton içinde demir görülmektedir.....	31
Şekil 5.13 : Z08 mekânının zemininden görünüm.....	32
Şekil 5.14 : Zemin kattan 101 mekânına (hol) çıkılan merdivenler.....	32
Şekil 5.15 : 103 mekânından 101 mekânının (hol) ve 102 mekânına geçişin sağlandığı dikdörtgen kasalı açıklığın görünümü.....	33
Şekil 5.16 : 102 mekânından görünüm.....	33
Şekil 5.17 : 102 mekânından görünüm.....	34
Şekil 5.18 : 101 mekânından 103 mekânının görünümü.....	35
Şekil 5.19 : 105 mekânından genel görünüm.....	36

Şekil 5.20	: 105 mekânından 104 mekânına bakış.....	37
Şekil 5.21	: 110 mekânından havalandırma boşluğuna açılan pencereye doğru bakış.....	38
Şekil 5.22	: 203 mekânından 201 mekânının görünümü.....	39
Şekil 5.23	: Merdiven kovasından 201 mekânının görünümü.....	40
Şekil 5.24	: 202 mekânından genel görünüm.....	41
Şekil 5.25	: 201 mekânından 203 mekânının genel görünümü.....	42
Şekil 5.26	: 205 mekânından genel görünüm.....	43
Şekil 5.27	: Çelik giriş ve kolon mesnet detayı.....	
Şekil 5.28	: 207 mekânından 206 mekânına geçişin sağlandığı kapıdan görünüm.....	44
Şekil 5.29	: 206 mekânından genel görünüm.....	45
Şekil 5.30	: 207 mekânından genel görünüm.....	46
Şekil 5.31	: 209 mekânından genel görünüm.....	47
Şekil 5.32	: 211 mekânından genel görünüm.....	48
Şekil 5.33	: 301 mekânına çıkan mermer merdivenler.....	49
Şekil 5.34	: 301 mekânından görünüm.....	49
Şekil 5.35	: 301 mekânından görünüm.....	49
Şekil 5.36	: 301 mekânından 303 mekânının görünümü.....	50
Şekil 5.37	: 305 mekânından görünüm.....	50
Şekil 5.38	: 305 mekânından görünüm.....	51
Şekil 5.39	: 305 mekânından çelik giriş ve kolonun görünümü.....	52
Şekil 5.40	: 307 mekânından görünüm.....	53
Şekil 5.41	: 307 mekânından görünüm.....	
Şekil 5.42	: 308 mekânından 301 mekânına geçişin sağlandığı kapıdan görünüm.....	53
Şekil 5.43	: 308 mekânından 307 mekânına geçişin sağlandığı kapıdan görünüm.....	54
Şekil 5.44	: 401 mekânından görünüm.....	55
Şekil 5.45	: 402 mekânından görünüm.....	56
Şekil 5.46	: 401 mekânından 403 mekânının görünümü.....	57
Şekil 5.47	: 406 mekânından görünüm.....	57
Şekil 5.48	: 406 mekânından görünüm.....	
Şekil 5.49	: 407 mekânından 408 mekânına geçişin sağlandığı kapının raf olarak kullanılması	58
Şekil 5.50	: 407 mekânından görünüm	59
Şekil 5.51	: 407 mekânından görünüm.....	60
Şekil 5.52	: 409 mekânından görünüm.....	60
Şekil 5.53	: 409 mekânından görünüm	61
Şekil 5.54	: 409 mekânın giriş kapısı.....	62
Şekil 5.55	: 501 mekânından görünüm.....	62
Şekil 5.56	: 501 mekânından görünüm.....	63
Şekil 5.57	: 501 mekânından görünüm.....	64
Şekil 5.58	: 502 mekânından görünüm	64
Şekil 5.59	: 502 mekânından görünüm.....	64
Şekil 5.60	: 501 mekânından 502 mekânının görünümü.....	65
Şekil 5.61	: 505 mekânından görünüm.....	65
Şekil 5.62	: 505 mekânından görünüm.....	67
Şekil 5.63	: 510 mekânından görünüm.....	69
Şekil 5.64	: Sabit Bey (Muradiye) Han'ın giriş cephesi rölövesi.....	

	70
Şekil 5.65 : Cepheden genel görünüm	70
Şekil 5.66 : Cepheden genel görünüm.....	71
Şekil 5.67 : Cepheden genel görünüm.....	72
Şekil 5.68 : İkinci normal kattan görünüm.....	73
Şekil 5.69 : Dördüncü normal kattan görünüm.....	73
Şekil 5.70 : Beşinci normal kattan görünüm.....	74
Şekil 5.71 : Dedektör ile çelik malzeme tespit çalışmalarından görünüm.....	75
Şekil 5.72 : Pencere üst seviyesinde (lento) metal eleman kullanımı.....	76
Şekil 5.73 : Giriş cephesindeki mermer kaplama malzemesi ve montaj deliği.....	77
Şekil 5.74 : Döşeme detayı.....	78
Şekil 5.75 : Yükseltilmiş çatıdan görünüm.....	78
Şekil 5.76 : Asansör kulesinin üst örtüsünün görünümü.....	79
Şekil 5.77 : Çatı örtüsünden görünüm.....	80
Şekil 5.78 : Çatı örtüsünden görünüm.....	81
Şekil 5.79 : Üçüncü normal kat döşeme seviyesindeki bozulma.....	81
Şekil 5.80 : Dördüncü normal kat döşeme seviyesindeki bozulma.....	81
Şekil 6.1 : 1914 tarihli Goad Sigorta Haritası.....	83
Şekil 8.1 : Liman Han genel görünüm.....	88
Şekil 8.2 : Seyr-ü Sefain Acente Binasının yıkımından bir görünüm.....	89
Şekil 8.3 : Seyr-ü Sefain Acente Binasının yıkımından bir görünüm.....	89
Şekil 8.4 : Defter-i Hakani Binası (Tapu ve Kadastro Müdürlüğü),1908, inşaat sürerken.....	90
Şekil 8.5 : Defter-i Hakani Binası (Tapu ve Kadastro Müdürlüğü),1908, inşaat sürerken.....	90
Şekil 8.6 : Liman Han 1. Normal Kat Rölöve.....	91
Şekil 8.7 : Liman Han ana hol tavan kiriş sistemi	92
Şekil 8.8 : Liman Han ana holden görünüm.....	92
Şekil 8.9 : Liman Han koridordan görünüm	93
Şekil A.1 : Vaziyet Planı.....	99
Şekil A.2 : Zemin Kat Planı Rölöve.....	100
Şekil A.3 : 1. Normal Kat Planı Rölöve.....	101
Şekil A.4 : 2. Normal Kat Planı Rölöve.....	102
Şekil A.5 : 3. Normal Kat Planı Rölöve.....	103
Şekil A.6 : 4. Normal Kat Planı Rölöve.....	104
Şekil A.7 : 5. Normal Kat Planı Rölöve.....	105
Şekil A.8 : 1-1 Kesiti Rölöve.....	106
Şekil A.9 : 2-2 Kesiti Rölöve.....	107
Şekil A.10 : 3-3 Kesiti Rölöve.....	108
Şekil A.11 : 4-4 Kesiti Rölöve.....	109
Şekil A.12 : Giriş Cephesi Rölöve.....	110
Şekil A.13 : Giriş Cephesi.....	111
Şekil A.14 : Çini Bezeme Detayları.....	112
Şekil A.15 : Cephe Profil Detayları.....	113
Şekil A.16 : K1 Kapı Detayı.....	114
Şekil A.17 : K2 Kapı Detayı.....	115
Şekil A.18 : Merdiven Basamakları Birleşim ve Kalorifer Detayı.....	116
Şekil A.19 : Vaziyet Planı Restitüsyon.....	117
Şekil A.20 : Zemin Kat Planı Restitüsyon.....	118
Şekil A.21 : 1. Normal Kat Planı Restitüsyonu.....	119

Şekil A.22	: 2. Normal Kat Planı Restitüsyonu.....	120
Şekil A.23	: 3. Normal Kat Planı Restitüsyonu.....	121
Şekil A.24	: 4. Normal Kat Planı Restitüsyonu.....	122
Şekil A.25	: 5. Normal Kat Planı Restitüsyonu.....	123
Şekil A.26	: 1-1 Kesiti Restitüsyonu.....	124
Şekil A.27	: 2-2 Kesiti Restitüsyonu.....	125
Şekil A.28	: 3-3 Kesiti Restitüsyonu.....	126
Şekil A.29	: 4-4 Kesiti Restitüsyonu.....	127
Şekil A.30	: Giriş Cephesi Restitüsyonu.....	128
Şekil A.31	: Zemin Kat Planı Restorasyonu.....	129
Şekil A.32	: 1. Normal Kat Planı Restorasyonu.....	130
Şekil A.33	: 2. Normal Kat Planı Restorasyonu.....	131
Şekil A.34	: 3. Normal Kat Planı Restorasyonu.....	132
Şekil A.35	: 4. Normal Kat Planı Restorasyonu.....	133
Şekil A.36	: 5. Normal Kat Planı Restorasyonu.....	134
Şekil A.37	: 1-1 Kesiti Restorasyonu.....	135
Şekil A.38	: 2-2 Kesiti Restorasyonu.....	136
Şekil A.39	: 3-3 Kesiti Restorasyonu.....	137
Şekil A.40	: 4-4 Kesiti Restorasyonu.....	138
Şekil A.41	: Giriş Cephesi Restorasyonu.....	139
Şekil A.42	: Çift Camlı Ahşap Giyotin Pencere Detayı.....	140
Şekil A.43	: Teras Çatı Detayı.....	141

ÖZET

Sabit Bey (Muradiye) Hanı, İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Kemankeş Mahallesi, Galata Şarap İskelesi Sokak'tadır.

Sabit Bey (Muradiye) Hanı şahıs mülkiyetinde olup, 20.11.1991 gün ve 3196 sayılı kararla tescillenerek, koruma grubu II olarak belirlenmiştir; İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 7.7.1993 gün ve 4270 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanı içinde yer alır.

Vedat Tek'in tasarladığı Sabit Bey (Muradiye) Hanı 1914 yılında inşa edilmiştir, yer aldığı çevre itibariyle, plan ve cephe özellikleri, yapım tekniği ve malzeme kullanımı bakımından yapıldığı dönemin mimari akım etkilerini, siyasi, ekonomik ve ticari ortamın getirdiği zorunlulukları bünyesinde barındırmaktadır.

Sabit Bey (Muradiye) Hanı simetrik bir cephe düzenine sahip olan mimarisiyle dikkati çekmektedir. Bitişik nizamda olan bu iş hanı 196,58 m²'lik bir alan üzerinde kurulmuştur. Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci normal katlarda plan düzeni aynıdır. Birinci normal kattan başlayıp çatıya kadar devam eden çıkma ile yapının bir katı 205,86 m² olmaktadır.

Modern bir cephe düzenine sahip olan yapı, basık kemerler, çıkmanın altında yer alan konsollar, pencere üzerlerinde ve cephe yüzeyinde yer alan çiniler ve beşinci kat bitiminde yer alan saçakla Osmanlı canlandırması olma örneği taşır.

Mimar Vedat Tek, Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş döneminde yaptığı çalışmalarla Mimar Kemalettin Bey ile birlikte I. Ulusal Mimarlık Akımı'nın temsilcisi kabul edilen eğitimli, yetenekli, profesyonel ve herkes tarafından kabul gören bir mimardır. Mimar Vedat Tek'in çalışmalarını anlayabilmek için aile ortamını, eğitimini, yaşadığı dönemlerin siyasi ve mimarlık ortamını dikkate almak gerekmektedir.

Tez çalışması, Sabit Bey (Muradiye) Hanı'nın detaylı bir şekilde belgelenip, o dönemin yapım teknikleri ve malzeme kullanımı hakkında daha kapsamlı bilgi elde etmeyi ve sahip olduğu özgün niteliklerinin tanımlanmasını hedefler. Bu doğrultuda hanın özgün işlevini sürdüren ama çatı biçimlenişi ve bazı plan özelliklerini de restitüsyon çalışmalarına dayalı bir restorasyon projesinin hazırlanmasını içermektedir.

SUMMARY

Sabit Bey (Muradiye) Han is located at number 10 Galata Sarap Iskelesi Street, Kemankes District, Borough of Beyoglu, Istanbul.

It is under possession of an individual; registered and determined as “Conservation Group II” upon the decision #3196, dated 20.11.1991. It is considered to be located in the Urban Conservation Area upon the decision of “Primary Council for the Conservation of Cultural & Natural Heritage Directorate, Istanbul”, decision #4270, dated 07.07.1993.

Sabit Bey (Muradiye) Han, which was designed by Vedat Tek, was built in 1914. It has all the characteristics of the architectural movement, which was originated from the necessities brought by the social, economic and commercial environment of its era; as it can be seen in its plan and facade features, as well as its construction methods and materials.

Sabit Bey (Muradiye) Han in Galata Sarap Iskelesi Street, is very conspicuous with its plain architecture which has a symmetric facade form. The total area of the building, which is in adjacent order, is 196,58m². The plans of the first, second, third, fourth and fifth normal floors are identical. The area of a floor is 205,86 m² with the cantilever which continues from the first floor to the roof.

This Han, which has a modern facade is an imitation of the Ottoman Style with its flattered arches, consoles under the cantilever, tiles above the windows and on the facade, and the cantilever at the end of the fifth floor.

Vedat Tek is an educated, highly-skilled and professional architect who is considered as a representative of the “National Architectural Movement I” along with Kemalettin Bey because of their works in the late Ottoman Empire and the early ages of Republic of Turkey. To fully comprehend his vision of architecture, one should consider his family life, educational background and the political and architectural movements of its time.

This thesis aims preparing restoration project for getting a detailed documentation of Sabit Bey (Muradiye) Han, getting more comprehensive information about the construction methods and uses of material, conservation and usage, according to its specialities without losing its worth.

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Sabit Bey (Muradiye) Hanı, İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Kemankeş Mahallesi, Galata Şarap İskelesi Sokak, 10 numarada bulunmakta ve 122 pafta, 80 ada, 19 parsel’de yer almaktadır.

İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 7.7.1993 gün ve 4270 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanı içinde yer alan Sabit Bey (Muradiye) hanı şahıs mülkiyetinde olup, 20.11.1991 gün ve 3196 sayılı kararla tescillenerek, koruma grubu II olarak belirlenmiştir.

Tez çalışması, Sabit Bey (Muradiye) Han’ın detaylı bir şekilde belgelenip, o dönemin yapım teknikleri ve malzeme kullanımı hakkında daha kapsamlı bilgi elde etmeyi hedefleyen ve sahip olduğu değerleri kaybetmeden korunabilmesi için özelliklerine uygun yeniden kullanımını içeren restorasyon projesinin hazırlanmasını içermektedir.

Sabit Bey (Muradiye) Hanı 1914 yılında inşa edilmiştir ve yer aldığı çevre itibariyle, plan ve cephe özellikleri, yapım tekniği ve malzeme kullanımı bakımından yapıldığı dönemin mimari akım etkilerini, siyasi, ekonomik ve ticari ortamın getirdiği zorunlulukları bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle dönemin siyasi ve ticari ve mimari ortamının genel etkilerine kısaca değinilmeye çalışılmıştır.

Mimar Vedat Tek, Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş döneminde yaptığı çalışmalarla Kemalettin Bey ile birlikte I. Ulusal Mimarlık Akımının temsilcisi kabul edilen eğitimli, yetenekli, profesyonel ve herkes tarafından kabul gören bir mimardır.

Mimar Vedat Bey ve Kemalettin Bey 1900–1927 yılları arasındaki çalışmaları üzerindeki görüşleri hakkında herhangi bir yazılı belge bırakmamışlardır. Fakat

dönemin siyaset ortamında kabul ettikleri görüşlerinin bir yansıması olarak yaptıkları yapılarıyla I. Ulusal Mimarlık Akımı'nın ülkede yayılmasına katkıda bulunmuşlardır.

Tanzimat ile Avrupalılarla yapılan ticari anlaşmalar sonucu, Osmanlı ekonomi ve ticari hayatında değişiklikler yaşamıştır. Avrupalılar ticaret ve yatırım yapmak amacıyla İstanbul'u tercih etmişlerdir ve Osmanlı şirketleşmeye ve kapitalist dünya ekonomisine ayak uydurmaya başlamıştır. Bu süreçte yeni iş alanları ortaya çıkmış ve İstanbul'da birçok şirket kurulmuştur.

19. yüzyılın ikinci yarısında limanın yapılmasıyla da, Galata'da borsa, banka, acente merkezleri, tercüme büroları, ticarethaneler, demiryolu ve sigorta şirketi temsilcilikleri, depo vb. türde yapılar yer almaktadır.

Bunu sonucu olarak Galata Bölgesinde Avrupa'daki Ticaret yapılarının plan özelliklerini taşıyan ticaret yapıları yapılmıştır. Bu yapılar (hanlar) klasik Osmanlı ticaret hanlarından plan özellikleri, cephe düzenleri ve kütleleriyle farklı bir görünüm sunmuş ve Galata Bölgesinin kentsel dokusunu değiştirmişlerdir.

Sabit Bey Han'ı da o dönemde klasik Osmanlı han mimarisi özelliklerinden farklı olup, gereksinim duyulan büro han tipleri örneklerinden bir tanesidir.

1.2. Kapsam ve Yöntem

Tezin kapsamı, üzerinde çalışılan yapının mevcut durumunun ayrıntılı bir şekilde belgelenmesi, yapıdan gözlemlenerek ve araştırmalar sonucu elde edilen veriler ve eski kullanıcılarından alınan bilgiler doğrultusunda restitüsyon önerisinin hazırlanması ve kullanımına ilişkin bilgileri içeren restorasyon projesinin hazırlanmasını içermektedir.

Rölövenin hazırlanması aşamasına plan, kesit ve görünüş krokilerinin hazırlanması ve fotoğraf çekimi ile başlanmıştır. Plan, kesit ve cephe ölçümleri Leica TPS 805 Ultra Power marka total station ile yapılmıştır. Ölçümelerde 5, 10 ve 20 metrelik çelik metreler, çekül, mira, profil tırağı, metal dedektör kullanılmıştır.

Rölövenin hazırlanması için ölçü alınırken bir yandan da yapıyla ilgili araştırmalar yapılmıştır. İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi ve Merkez Kütüphane'de, İstanbul

Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde, Y.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Kütüphanesi'nde, M.S.Ü Mimarlık Fakültesi Kütüphanesi'nde, Boğaziçi Üniversitesi Merkez Kütüphane'de, İ.T.Ü. Çevre ve Şehircilik Uygulama Araştırma Merkezi Harita Arşivi'nde, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nde, Alman Arkeoloji Enstitüsü'nde, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi'nde, Beyoğlu ve Sultanahmet Tapu ve Kadastro Müdürlükleri'nde, İstanbul 2 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nda, Deniz Ticaret Odası'nda, Deniz İşletme Müdürlüğü Müzesi'nde, Pera Müzesi'nde araştırmalar yapılarak konu ile ilgili belgelere ulaşılmaya çalışıldı. Ayrıca internet üzerinden de araştırmalar yapılmıştır.

Yapıya ait kapsamlı bilgi verecek nitelikte hiçbir özgün belgeye ulaşamamıştır. Ancak, geçen süre içinde yapıya çok fazla müdahale edilmemiştir; restorasyon projesinde, özgün işlevi olan han olarak kullanılmaya devam etmesi önerilmiştir.

2. VEDAT TEK

2.1. Ailesi ve Eğitimi

Mimar Vedat Tek 1873 yılında İstanbul'da doğdu. Girit'li Sırrı Paşa ile Türk Edebiyat ve Musikisinde değerli eserler bırakan Leyla Hanım'ın oğludur.

Şekil 2.1: Vedat çocukluk yıllarında

Şekil 2.2: Vedat gençlik yıllarında

Leyla Saz (1850/52–1936): Abdülmecit dönemi saray hekimlerinden İsmail Paşa'nın kızıdır. Münire Sultan'ın nedimesi olarak girdiği ve 7 yıl kaldığı sarayda sultanlarla birlikte eğitilmiştir. Bu sürecin sonucu olarak, 1920–1922 yıllarında İleri ve Vakıf gazetelerinde tefrika edilen hatıralarının 'Harem ve Saray Âdât- ı Kadimesi' başlığını taşıyan bölümü Sadi Borak tarafından sadeleştirilerek 1974 yılında 'Haremin İçyüzü' ismiyle kitap olarak yayınlanmıştır. Babasının Girit Valiliği boyunca Fransızca ve Yunanca öğrenmiş, Divan şiiri ve aruz dersleri almış, İstanbul'da öğrendiği piyanoya devam etmiştir. 16 yaşında şiire başlayan Leyla Hanım devrin önde gelen yazar ve müzisyenlerini evinde toplamış ve ihtiyacı

olanlara yardım etmiş, korumuştur. 1928’de ‘ Solmuş Çiçekler ‘ adıyla bir de şiir kitabı yayınlamıştır (Derviş, 1999).

Sırrı Paşa (1843/44–1895): Bağdat valiliği ve bir dönem vezirlik yapan Sırrı Paşa, din adamı ve edebiyatçı olarak da tanınmıştır. Kuran’ın tercümesi ve tefsirini yapan Sırrı Paşa’nın yazışma ve raporlarını içeren ‘Mektubat-ı Sırrı Paşa’ isimli bir de kitabı bulunmaktadır (Derviş, 1999).

Vedat Bey, Sırrı Paşa’nın çeşitli yerlerdeki mektupçuluk ve valilik görevleri dolayısıyla ağabeyi Yusuf Razi Bey ve annesi ile beraber farklı yerlerde bulunmuş, İstanbul’da kaldıkları dönemlerde de babalarını ziyaret için seyahatler yapmışlardır. Vedat Tek, Trabzon, Diyarbakır ve Girit’ten sonra iki yıl Mekteb-i Sultani’de (Galatasaray Lisesi) okumuştur. Daha sonra Paris’teki ağabeyi Yusuf Razi (Bel)’in yanına giderek eğitime devam etmiştir. Paris’te önce Ecole Monge’da lise eğitimini tamamlayan Vedat Tek, Academie Julien’de resim, Ecole Centrale’de mühendislik okumuştur (Derviş, 1999).

Şekil 2.3: Ecole Nationale et Spéciale des Beaux Arts, Prof. Moyaux atölyesinin öğrencileri, (Mehmed Vedad daire içinde), (www.mimarlikmuzesi.org)

Ecole National des Beaux Art'ta ki 1895'te katıldığı bir yarışma ile 300 kişiden seçilen 9 kişi arasına girerek mimarlık eğitimine Profesör Moyaux' nun atölyesinde başlar. Nihat Tek'in (Vedat Bey'in oğlu) kızı Nermin Hanıma verdiği "Ailemi Bileyim" isimli metinde, Vedat Bey'in o dönemde sadece Fransızların katılabildiği bir yarışma olan Prix de Rome hakkını kazanarak iki sene Roma'da eski eserler üzerine çalışmalarda bulunduğu kayıtlıdır (Derviş, 1999).

1900 yılında, Musa Kazım Bey'in kızı Firdevs (Dino) Hanım ile evlenen Vedat Tek'in bu evlilikten dört çocuğu; Nihat Vedat Tek, Selime Yekta Işıtan, Saadet Ejder ve Belkıs, dünyaya gelmiştir. 1942 yılında vefat eden Vedat Tek'in mezarı Edirnekapi Şehitliği'ndedir (Derviş, 1999).

2.2. Profesyonel Çalışmaları

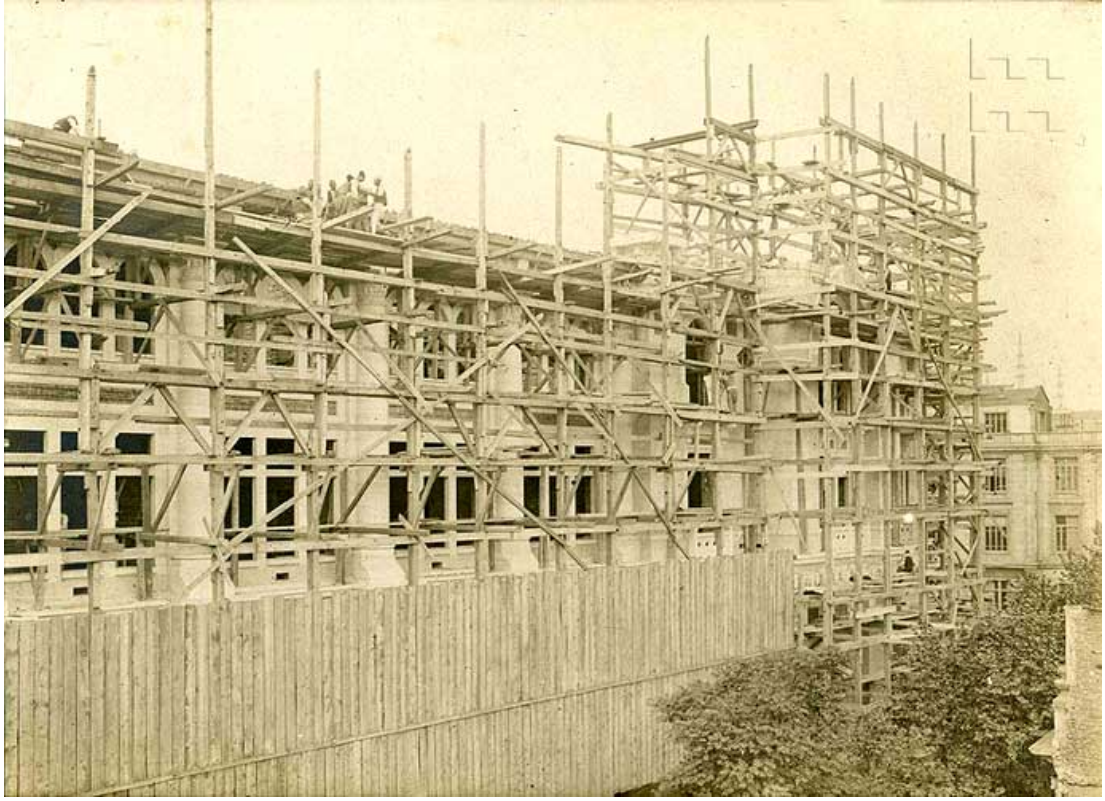
Nihad V. Tek, babasının Paris dönüşü Sirkeci'de bir iş hanında bürosunu açtığını ve ilk işlerinden birinin arkadaşı Heykeltıraş İhsan Bey için Üsküdar Paşalimanı'nda bir yalı projesi olduğunu yazmaktadır (Batur, 2003).

M. Vedad'ın bu büroyu ne kadar sürdürdüğü bilinmiyor. Bilinen R. 1 Nisan 1315 [13 Nisan 1899] tarihinde Sanayi-i Nefise Mektebi Sanat Tarihi hocalığına ve hemen ardından aynı yılın 1 Haziran'ında Şehremaneti Hey'et-i Fenniye mimarlığına atanmış olduğudur (Batur, 2003).

1905'te Posta ve Telgraf Nezareti başmimarı olmuş ve Sirkeci'deki Posta Telgraf Nezareti binasının yapımı ile görevlendirilmiştir (Derviş, 1999). Şehzade Mehmed Reşad'ın V. Mehmed olarak tahta çıkması, Vedad Bey için yepyeni bir yükselme yolu açtı. Uzun yıllar Saray'da yaşamış olan annesi Leyla Saz Hanım'ın bu yakınlığı R. 15 Nisan 1325 [28 Nisan 1909] tarihinde Vedad Bey'in Semimar-ı Hazret-i Şehriyari olarak atanmasını sağladı (Batur, 2003)

Vedad Bey, R. 14 Nisan 1325 [28 Nisan 1909] tarihinde başladığı Sermimarlık görevinden R. 24 Nisan 1330 [07 Mayıs 1914] tarihinde istifa ederek ayrıldı. Ama yine saray yapılarıyla ilgilenmek üzere Emlak-i Hakani mimarı olarak çalışmaya başladı. Ancak bir yıl sonra saltanat değişimi kuralları uyarınca Sultan Reşad'ın ölümü ve Vahdettin'in tahta çıkışı nedeniyle R. 1 Mart 1331 [14 Mart 1915]

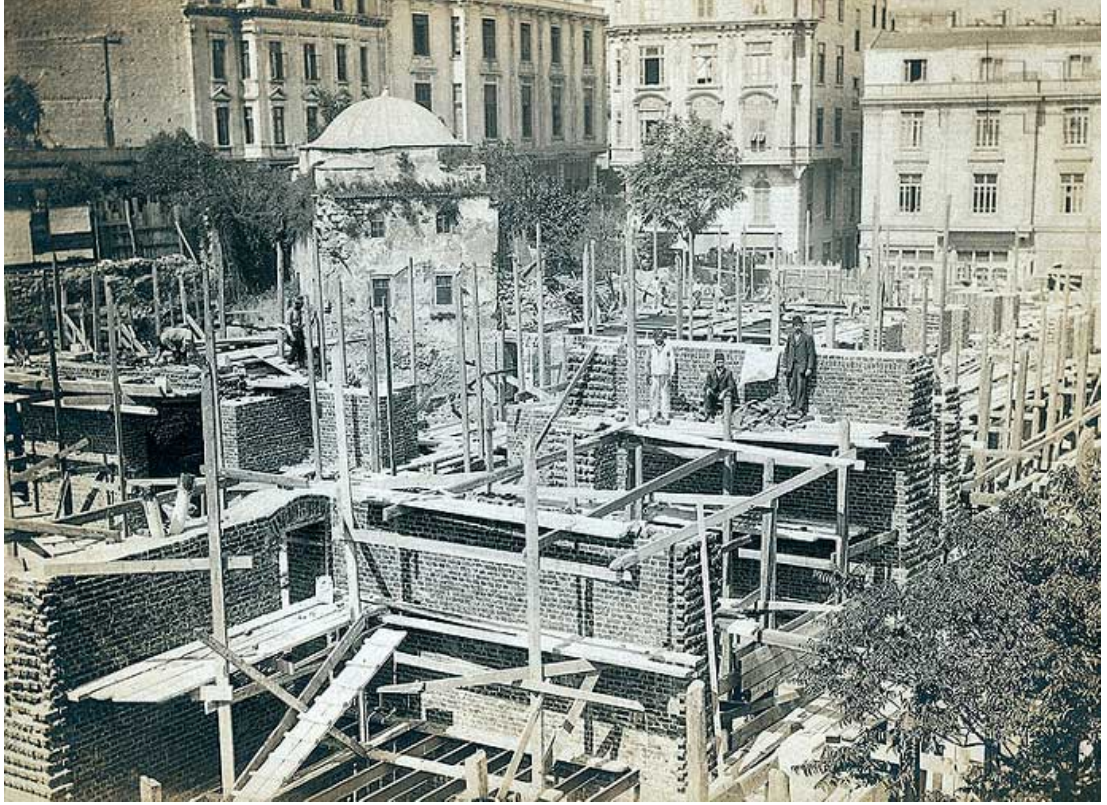
tarihinde bu görevinden de ayrıldı. Böylece Sermimarlıkla başlayıp altı yıl süren Saray mimarlığı dönemi son buldu (Batur, 2003).

Şekil 2.4: Posta ve Telgraf Nezareti Binası (Postahane-i Amire), 1903–1909, inşaat sürerken, (www.mimarlikmuzesi.org)

Daha sonraları Kuruçeşme’deki köşkünü tasarlayacağı Enver Paşa tarafından 1913’te Harbiye Nezareti başmimarlığına atanmış ve bu görevini üç yıl sürdürmüştür (Derviş, 1999). I. Dünya savaşı sırasında ki (1915–1918 arası) mimari etkinliği bilinmemektedir (Uluç, 1987). R. 16 Ağustos 1332 [29 Ağustos 1916] tarihinde Levazımat-ı Umumiye Dairesi İnşaat Şubesi Sermimarlığına atanır (Batur, 2003). 1915–1918 arası aktivitesiz geçen yıllardır (Uluç, 1987).

1924 yılında Atatürk’ün çağrısı üzerine Ankara’ya giden Vedat Tek, bugün Gazi müzesi olan Çankaya’daki bağ evine sekizgen bir kule ekleyerek Gazi konutuna dönüştürmüştür. Sonraları ikinci Türkiye Büyük Millet Meclisi, Centro Genel Merkezi ve Kültür Bakanlığı olarak kullanılacak Cumhuriyet Halk Fırkası Mahfelini tasarlamış ve uygulamıştır. Ankara Palas’ın projelerini yapan Vedat Tek, işin Mimar Kemalettin’e verilmesi üzerine projeleri alarak İstanbul’a dönmüştür (Derviş, 1999).

Şekil 2.5: Posta ve Telgraf Nezareti Binası (Postahane-i Amire), 1903–1909, inşaat sürerken, (www.mimarlikmuzesi.org)

1927 yılında Ankara'dan döndükten sonra 1928 yılında Teşvikiye'de kendisi için yaptığı apartmanla (Vedat Bey (Azim) Apartmanı) başlayarak çoğunlukla Maçka-Teşvikiye-Nişantaşı bölgesindeki apartman tasarım ve uygulamalarını gerçekleştirmiştir (Derviş, 1999).

Vedat Tek'in hazırlanan tasarım ve uygulamalarının listesi: Deniz Hamamları (1901–1902), Çiftlik Yapıları ve Müştemilatları (1900'ün başları, Gölçük), Çiftlik Binası (1902, Topkapı), Ahşap İskele (1902, Yenikapı), İzmit Saat Kulesi (1901–1902, İzmit), Kastamonu Hükümet Konağı (1902, Kastamonu), Halit Bey (Nuri Paşa) Yalısı, Büyük Postane Binası (1904–1909, Sirkeci), Büyük Postane Cami (1909, Sirkeci), Vedat Tek Evi-1, Defter-i Hakani Binası (1909–1910, Sultanahmet, Dolmabahçe Sarayı Ekleri (1910'lar, İstanbul), Milli Emlak Dükkânları (1910'lar, Akaretler), Heykeltıraş İhsan Bey Yalısı, Halit Ziya (Uşaklıgil) Villası, Leyla (Saz) Hanım Villası, Feride Ayini Villası, Vedat Tek Yazlık Villası, Ziya Paşa Villası, Büyük Adada Bir Villa, Sabit Bey (Muradiye) Han (1914–1915, Karaköy), Mesadet (Liman) Han (1915–1916), Selanik Bankası (1915, İzmir, uygulanmamış), Cemil Topuzlu Köşkü, Belediye Binası (1912, Kadıköy), Vedat Evi-2, Hipodrom ve Diğer

Yapılar (1914, uygulanmamış proje), Enver Paşa Köşkü, Ahmet Cemal Bey Köşkü, Tayyare Şehitleri Anıtı (1915, Fatih), Belediye Binası (1916, Fatih), Deniz Yolları Acentası (1915, Karaköy, 1958 yılında Karaköy'ün imar planı düzenlenmesinde yıktırılmıştır), Moda Vapur İskelesi (1915, Moda), Haydar Paşa Vapur İskelesi (1915, Haydarpaşa), Kadıköy İskelesi (1915, uygulanmamış proje), Silah Müzesi (1915, Harbiye, uygulanmamış proje), Mezbaha (1919, Sütlüce), Şadiye Sultan Apartmanı, Kazım Emin Tütün Deposu (1920'ler, Bursa), Nemlizade Tütün Deposu (1923, Paşalimanı, Üsküdar), Ankara Palas (1924, Ulus), Gazi Köşkü (1924–1926, Ulus, Ankara), Halk Fırkası Mahfeli Binası (1924–1926, Ulus, Ankara), Vedat Bey (Azim) Apartmanı, Tarsus Belediye Tiyatrosu ve Gazinosu (1929, Tarsus, Adana, uygulanmamış proje), Louis Sangursky Villası, Güneş Apartmanı, Mr. L. Varber Villası, Pertev Apartmanı, Halit Ziya (Uşaklıgil) Bey Apartmanı, Tahir Han (1935, Tophane), Leyla Saz'ın Kabri (1936, Edirnekapı Şehitliği, İstanbul), Yayla Apartmanı, Anıtkabir yarışması için eskiz (1942, Rasattepe, Ankara, uygulanmamış proje) (Derviş, 1999)

Şekil 2.6: Defter-i Hakani Binası (Tapu ve Kadastro Müdürlüğü),1908, inşaat sürerken, (www.mimarlikmuzesi.org)

Şekil 2.7: Defter-i Hakani Binası (Tapu ve Kadastro Müdürlüğü),1908, inşaat sürerken, (www.mimarlikmuzesi.org)

3. KARAKÖY

3.1. Karaköy'ün Tarihsel Gelişimi

İstanbul'un Avrupa yakasında, Galata'nın Haliç ağzı ve Galata köprüsü ayağı çevresinde yer alan, Beyoğlu ilçesi sınırları içerisinde yer alan bir semttir. Günümüzde, daha çok bir ulaşım kavşağı ve meydan olarak bilinir. İskeleler, duraklar, tünel ağzı ve çeşitli işyerleriyle ticaret ve ulaşım gibi kentsel işlevlerin ağır bastığı bir semttir.

Karaköy'ün iskân tarihi Galata bölgesiyle birlikte düşünülmelidir. Roma İmparatoru I. Constantinus döneminde (324–337) başlatılan İstanbul'da ki ilk imar hareketleri sırasında bir kıyı köyü olduğu tahmin edilen Galata'nın I. İustinianos zamanında (527–565) coğrafi konumu nedeniyle surlarla korunmasına başlanılmıştır. Bizans'ın yönetimi altında bulunan 14 bölgeden 13. sü olan Galata, 1242 'de Latinlerin Konstantinopolis'i ele geçirmelerinden sonra, Cenevizlilere bırakılmış ve 1260'lardan itibaren Cenevizliler bu bölgeye yerleşmeye başlamışlardır. İlk dönemlerinde sur yapmalarına izin verilmeyen Cenevizliler önce büyük sıra binalar yapmışlar, 14.yüzyılın başından itibaren kuvvetli surlarla şehri koruma altına almışlardır. "Porta Chiara" veya "Kiarahori" denilen şehrin ana giriş kapılarından biri olan kule ve kapısı inşa edilmiştir. Semtın Osmanlı dönemindeki ve günümüzdeki adının Kiarahori'nin Türkçede aldığı biçim olduğu tahmin edilmektedir. Başka bir varsayım ise, Bizans döneminde Hasköy'den günümüzdeki Karaköy'e uzanan bölgelerde yaşayan Karia Musevilerinden ötürü bölgeye Karai Köyü" dendiği ve bunun zamanla Karaköyü veya Karaköy'e dönüştüğü yolundadır (Yenen, 2003).

Karaköy günümüzde olduğu gibi Osmanlı döneminde de ticaret ve ulaşım bölgesi olarak limanın getirdiği çeşitli işlevleri yüklenmiştir. Karaköy 19. yüzyılın ikinci yarısında ulaşımın düğüm noktası olma özelliğini ve ticari işlevlerini korumuştur. Bunun yanı sıra Levantenlerin batılı yaşam biçiminin geliştiği Pera ve Galata'nın hemen altında, bu semtlerin bir geçiş bölgesi olmuştur (Yenen, 2003).

3.2. Karaköy Meydanı

Galata Köprüsü, Karaköy İskelesi ile Karaköy-Beyoğlu Tüneli ile bağlantısı olan Karaköy Meydan'ı, şehrin ticari, tarihi ve turistik kavşağıdır. Galata Köprüsü'nün Karaköy Meydanına çıkışında rıhtıma paralel olan dört caddesi vardır. Bunlar; Rıhtım Caddesi, Galata Mumhanesi Caddesi, Kemankuş Caddesi ve Necati Bey Caddesi'dir. Kabataş'ta Meclis-i Mebusan Caddesi adını alarak Boğaziçi'ne uzanan Necati Bey Caddesi eski tramvay yolunun geçtiği caddedir. Meydandan kuzey istikametine uzanan Karaköy Caddesi, Yüksekaldırım'da Kemeraltı Caddesi, Yüksekaldırım Yokuşu, Voyvoda Caddesi olarak üçe ayrılır.

1950'lerde Karaköy Meydanı, nüfus artışına bağlı olarak artan deniz, kara ve yaya trafiğinin ihtiyacına cevap verebilmek için imar hareketlerine başlanmış, bu sırada birçok yapı yıkılmıştır (Yenen, 2003).

Şekil 3.1: Karaköy Meydanı ve Seyr-ü Sefain Acentesi Binası, Gökhan Akçura Arşivi (Batur, 2003) .

İtalyan Mimar Raimondo D'Aronco tarafından yapılan Karaköy Mescidi olarak bilinen küçük cami 'Yıldırım Yıkma Harekâtı' olarak adlandırılan büyük istimlâk ve yıkım operasyonu sırasında 1958'de yıktırılmıştır. Taşlar tek tek numaralandırılarak bilinmeyen bir yere depolanmış. Caminin adalar gibi Müslümanların çok fazla olmadığı bir yere tekrar inşa edilmesi düşünülmekteymiş. Bir türlü gerçekleşmeyen

bu düşünce sonucu caminin taşlarının ortadan kaybolduğu anlaşılmıştır (Belge, 2003).

Şekil 3.2: Seyr-ü Sefain Acentesi Binası ve çevresi (Batur, 2003)

1958 yılında yıkılan bir diğer bina ise, İtalyan mimar Raimondo D’Aronco tarafından 1902–1903 yıllarında onarılmış olan Aziziye Karakolhanesi yıkılarak, yerine Mimar Vedat Tek tarafından yapılan Seyr-ü Sefain Acente Binasıdır. Bina, mimarisinin yanı sıra, betonarme yapım tekniğinin kullanıldığı bilinen ilk yapılardan biri olması nedeniyle önemlidir (Batur, 2003).

Yaya ve taşıt trafiğinin daha da artması nedeni ile meydan 1964’te yeni bir imar dönemi daha geçirmiş; 2 dönümlük alanı kapsayan, içerisinde dükkânların bulunduğu, yayalara mahsus bir altgeçit yapılmış ve meydan daimi trafik akımına açılmıştır. 1977’de yeniden düzenlenen meydana ağaç ve süs bitkileri dikilmiş, park tipi lambalarla aydınlatılmıştır (Yenen, 2003).

1912 tarihli Galata Köprüsü’nün dubalarının işlevini kaybetmesi nedeniyle 1986’da hemen yanına yeni bir köprü inşa edilmeye başlanmıştır. Yeni köprü 1992 yılında kullanıma açılmıştır. Köprü ile birlikte Eminönü ve Karaköy meydanları ve 1964 tarihli Karaköy Altgeçidi’nin çıkış kapıları da yeniden düzenlenmiştir (Yenen, 2003).

Karaköy Meydanında çoğu yabancı mimarlar tarafından yapılan binalar bulunmaktadır. Bunlardan biri 1920 yılında İtalyan Mimar Guilio Mongeri tarafından yapılan Karaköy Palas'tır. Bir diğer önemli bina ise, Karaköy Palas ile aynı sırada, meydanla Karaköy İskelesi arasında ki geçitte, Fransız Mimar Vallaury'nin yaptığı Ömer Abed Han'dır.

19.yüzyılda borsa işlerinin merkezi olan ve sonra yıkılan Havyar Hanı da bu bloktaydı. Günümüze gelemeyen bu binanın Osmanlı iktisadi tarihinde önemli bir yeri vardır (Belge, 2003). Galata Köprüsüne doğru gidildiğinde, bu sıranın sonunda, Rıhtım Caddesi başındaki bugünkü Ziraat Bankası Wiener Bank Avusturya Bankası bulunmaktadır. Denize bakan cephesinin, ikinci katının üstünde bir terası vardır ve burada iki heykel bulunmaktadır.

3.3. Galata Limanı Tarihsele Gelişimi

Galata'nın, İstanbul'un deniz yolu ile dünyaya açılan kapısı olmasına rağmen, gemilere elverişli modern bir rıhtıma kavuşması, Avrupa'daki örneklerine göre daha geç gerçekleştirilmiştir.

19. yy boyunca limana gelen gemiler Galata açıklarındaki duba ve şamandıralara bağlı olarak demirlemişler, yolcular ve yükler, sandallar, salapuryalar ve mavnalarla Galata sahillerindeki derme çatma iskelelere taşınarak karaya çıkarılmışlardır. (Türker, 2000). 19.yy'ın ikinci yarısında 15 kadar yabancı, 3 de Türk şirketinin gemileri limana girip çıkmaktaydı. Çeşitli büyüklüklerde sayıları dört beş yüze ulaşan gemilerdi bunlar. Sürekli boşaltma ve yükleme yapılyordu.

İlk defa Kırım Savaşı (1853–1854) sırasında Osmanlı devletine yardım için İstanbul'a gelen İngiliz ve Fransızlar, ikmal malzemesinin Galata'ya indirilmesi sırasında burada rıhtım bulunmadığı için çekilen sıkıntıdan şikâyetçi olmuşlardır (Türker, 2000).

Şekil 3.3: Galata Limanı, Sébah-Joallier Koleksiyonu

1856 Paris Barış Konferansı'nda rıhtımların gemi yanaşır hale getirilmesi için İstanbul Hükümeti'ne baskılar yapılmıştır. Endüstri aşamasını tamamlayan ve işlerini yoluna koyan Avrupa ile Doğu'lu kalan Osmanlı İmparatorluğu'nu bir araya getiren Kırım Savaşı'nın, İstanbul'un mimarisinde ve yaşamında önemli etkileri olduğu görülür (Ç.Gülersoy, tarihsiz). Bu nedenlerden dolayı İstanbul Limanı'nın yenilenerek iskele, rıhtım, depo, antrepo, salon ve bina yapım kararı alınmıştır (Özbaydar, 2000).

19.yy'ın ikinci yarısında bölgede Liman dairesi'nin yapımıyla ilgili haberler gözlenmektedir. 1 Nisan 1875 tarihli LT (La Turquie)'de büyük bir taş binanın, eski liman bölge merkezinin yerine, yanan Galata Gümrüğü yakınına yaptırılacağı, planların onaylandığı ve çalışmalara yakında başlanacağı yazılmaktadır. 13 Ekim 1892 tarihli LMO (Le Moniteur Oriental)'de Galata'daki Lloyd Han'da İstanbul'a gelen gemi yolcuları için bir bekleme salonu oluşturulduğu belirtilmektedir. 27 Eylül 1894'te ise LMO'de Galata Gümrüğü ile ilgili bir haber yayınlanmakta, söz konusu yapının bir deprem nedeniyle kullanılmaz hale geldiği, yeni bir gümrük binası yapılacağı ya da mevcudun onarımına çalışılacağı yazılmakta iki buçuk aydan beri

Galata Gümrüğü'ndeki çok sayıda memurun işlerini, üzeri örtülmeye çalışılan avluda gördükleri belirtilmektedir (Akın, 1995).

Galata Limanı'nın çağdaş bir boyuta ulaştırılması düşünülürken, bu konuda, daha önce Tünel'in yapımıyla adını duyuran Fransız mühendis Gavand bir proje verdi. Gavand kentin güney kesiminde büyük mendirekli yepyeni bir liman yapmayı tasarlıyordu, ancak uygulama şansı olmadı. Çünkü proje, kıyıların doldurularak yeni liman binalarının yapımını da öngörüyordu. Oysa geçmişte bu türden girişimler tehlikeli olduğu düşünülerek olumsuz sonuçlanmış, rıhtımın inşa edilmesi için aradan 40 yıl daha geçmesi gerekmiştir. 'Dersaadet Rıhtım, Dok ve Antrepo Şirket-i Osmaniyesi' adı altında kurulan bir Fransız şirketi, limanın işletme imtiyazlarını da alarak bu işi üstlenmiştir (Türker, 2000). Fenerler İdaresi Umum Müdürü Fransız Marius Michel'e verilen bu proje Sirkeci-Unkapanı, Azapkapı-Tophane arasında boydan boya uzanan rıhtımlar yapılmasını ve bu kapsamda kıyıların doldurulmasını öngörüyordu. Çeşitli çevreler buna karşı çıktılar. Örneğin gemicilik şirketleri, harçların yükseleceğinden korktukları için karşı çıkıyorlardı. Yapılan eleştirileri değerlendirecek bir komisyon kuruldu. Komisyonda tartışmalar uzadıkça uzadı. Bu yüzden, inşaatı gerçekleştirecek olan Dersaadet Rıhtım, Dok ve Antrepo Şirketi ile Babiâli arasındaki sözleşme, ancak 10 Kasım 1890 tarihinde imzalanabildi. Sözleşme 85 yıllık bir imtiyaz tanıyordu şirkete. Ama eğer Babiâli Hükümeti isterse, 40 yıl sonra tesisleri maliyetine geri alabilecekti (Türker, 2000).

1892 Nisan ayında inşaat Galata yakasında başlatıldı. Zemin takviye için Marmara Adasından, Hayırsız Adalardan ve Karadeniz girişindeki taş ocaklarından getirilen malzemeler kullanılmıştır (Ç.Gülersoy, tarihsiz). Bu sürede şiddetli kışlar, kolera salgını, işleyen gemi trafiği ve 1894'te yaşanan büyük deprem, çalışmaların aksamasına yol açmıştır. Ancak 1895'e gelindiği zaman Galata Rıhtımı'nın 285 m'lik kısmı tamamlanabilmiştir. Ayrıca 670 m'lik bir alana blok taşları konulmuş ve 500 m'lik bir alanda doldurulmuştur (Özbaydar, 2000).

Rıhtım 4000–8000 tonluk gemi alabilecek kapasitedeydi. 1895 yılının Eylül ayında rıhtıma ilk gemi yanaşıyordu. Bu gemi Messageries Maritimes'e ait Memphis adlı vapurdu. Galata yakasının rıhtım çalışmaları büsbütün sorunsuz geçmemişti. Rıhtım duvarı ve rıhtım alanı, tahminlerden fazla çökmüştü. Bu nedenle 1911 yılı boyunca rıhtım duvarlarının ön bölümü bir metre kadar yükseltildi. Yani, su yüzeyinden 2 m

yukarıya çekilmişti alan. Ayrıca kayıkların yanaşabilmesi için de merdivenler eklendi. Bu çalışmalar sırasında, o zamana kadar rıhtımı kaplayan ahşap kulübeler ve kahvehaneler yıktırıldı. Yerlerine biraz daha geride taş binalar yaptırıldı. Bu yıllarda şirketin taahhüt ettiği yapılar inşa edilmiştir. Bunların başlıcaları hala vapur iskelesi karşısına gelen ve Liman Başkanlığı olarak kullanılan yapı, meydanın başındaki Denizcilik İşletmeleri Binası olan Merkez Rıhtım Hanı ve halen gümrük olan Çinili Rıhtım Han'dır. Çinili Han 1910'da, Merkez Rıhtım Han 1912–1914 arasında yapılmıştır. Rıhtım Caddesi başındaki bugünkü Ziraat Bankası Wiener Bank Avusturya Bankası olarak yükselmiştir (Özbaydar, 2000). Galata Rıhtımları Şirketi 1933-1934'de millileştirilerek Deniz Yolları ve Liman İşletmesi Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir (Türker, 2000). 1937 yılında Merkez ve Çinili Hanlar arasına yolcu salonu binası inşa edilerek rıhtımın bugünkü silueti oluşturulmuştur.

4. SABİT BEY (MURADIYE) HANI

4.1. Konumu

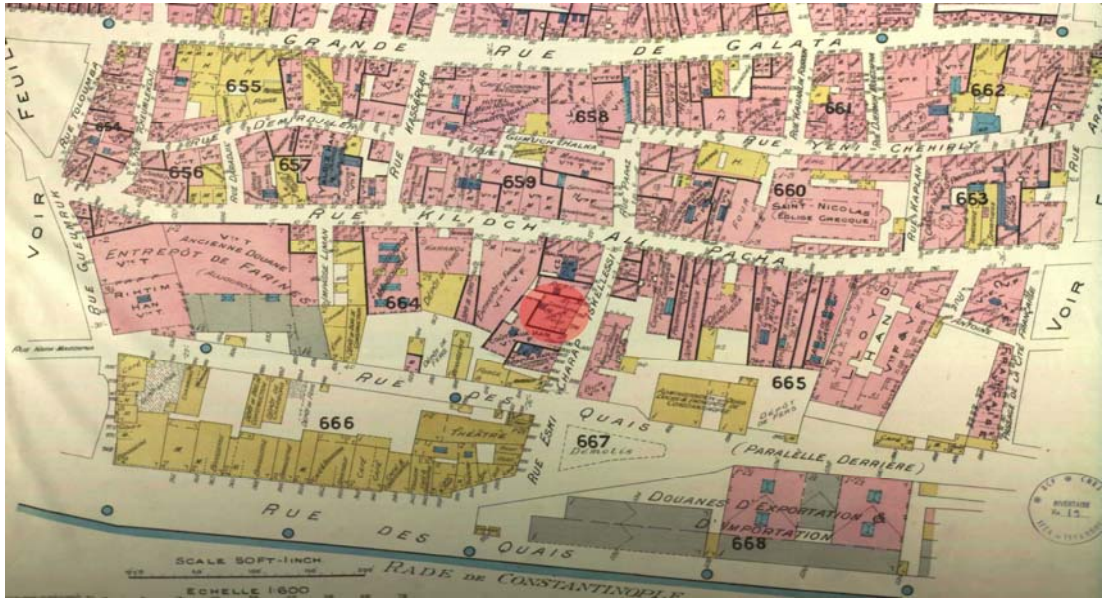
Sabit Bey (Muradiye) Hanı, İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Kemankeş Mahallesi, Galata Şarap İskelesi Sokak, 10 numarada bulunmakta ve 122 pafta, 80 ada, 19 parsel’de yer almaktadır.

Galata Şarap İskelesi sokakta, 1897 yılında yapılmış bu dönemin en önemli binalarından olan Liman Ticaret Han bulunmaktadır.

4.2. Tarihsel Gelişimi

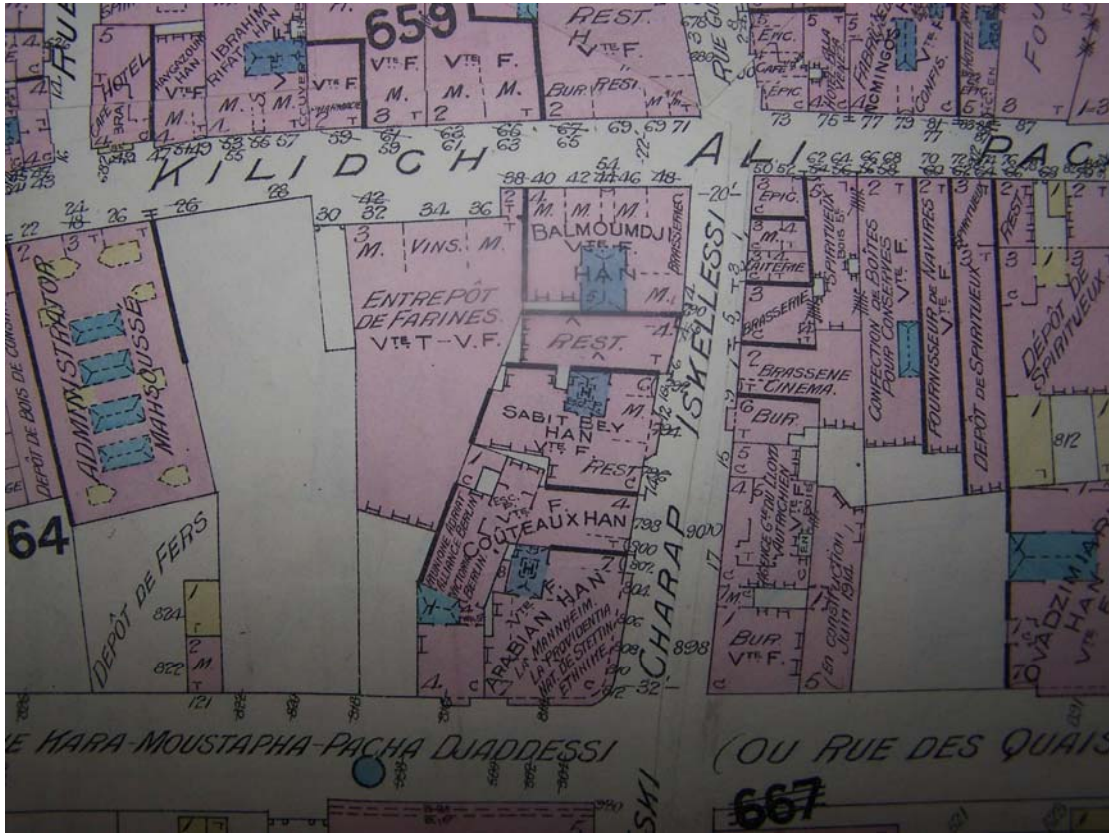
Sabit Bey Han’ına ait kapsamlı bilgi verecek nitelikte haritalar dışında özgün belgelere ulaşılamamıştır.

H. Lale Uluç’un tezinde bulunan tapu kayıtlarında, 1911 -1912 tarihli belgeden, yapının bulunduğu arsa üzerinde Sabit Bey’e ait olan bir dükkân olduğu anlaşılmaktadır.

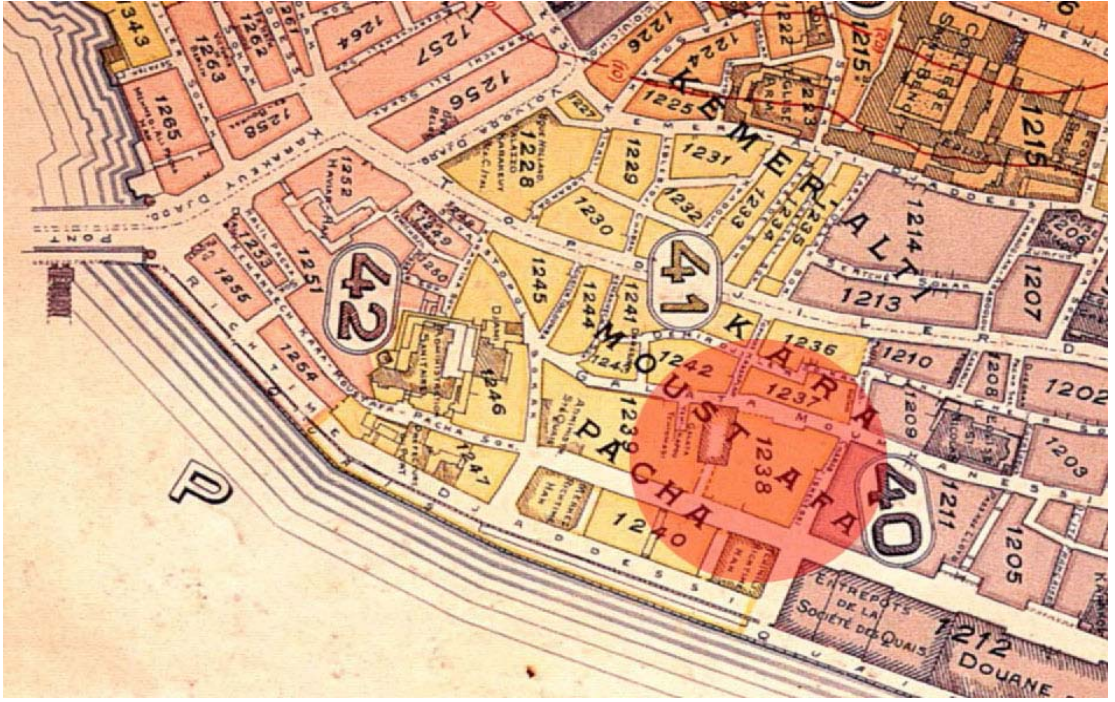
Şekil 4.1: 1905 Goad Sigorta Haritası, (Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi)

1905 tarihli Goad Sigorta Haritasında Sabit Bey Han'ının bulunduğu parsel ispirotolu içkilerin yapıldığı bir yer olarak gösterilmektedir ve parsel üzerinde üç ayrı dükkân bulunmaktadır (Şekil 4.1). 1914 tarihli Goad Sigorta Haritaları'nın revizyon paftalarında ise Sabit Bey Han'ının inşasının tamamlanmış olduğunu görmekteyiz. Yapının altı katlı olduğunu harita üzerinde yazan "6" rakamından anlamaktayız. Bu bilgiye dayanarak yapının inşasının 1911-12 yıllarında başladığını düşünmekteyiz (Şekil 4.2).

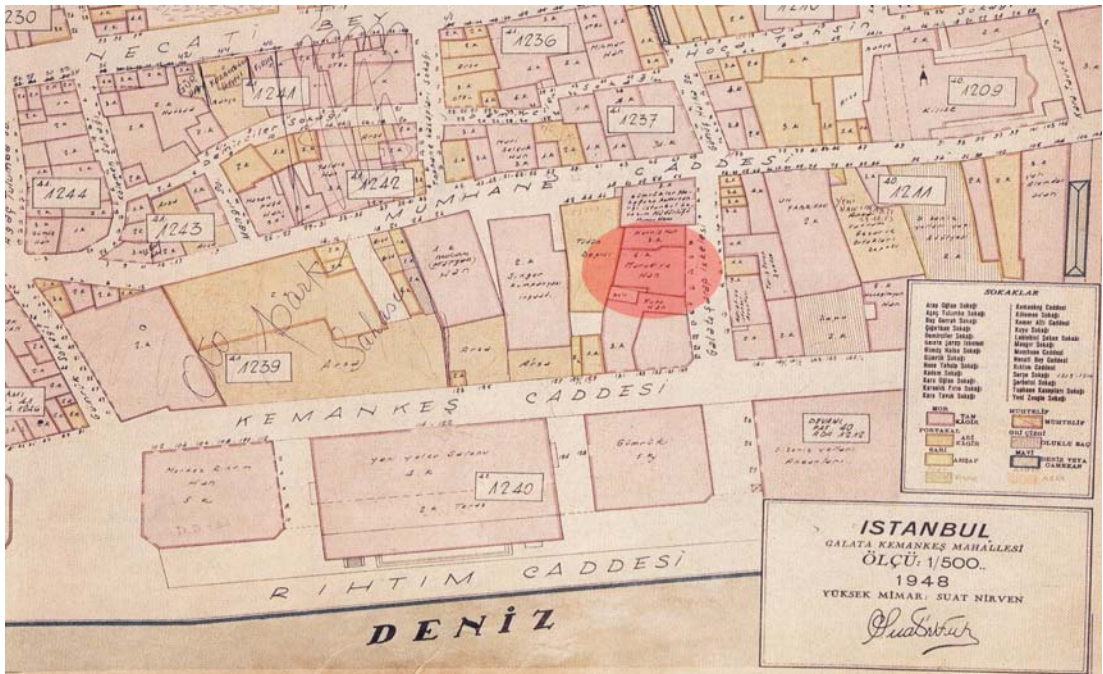
Şekil 4.2: 1914 Goad Sigorta Haritası, (İstanbul Çelik Gülersoy Kitaplığı)

Tülin Onur, tezinde mal sahibi ile yaptığı görüşmeye dayanarak yapının işgal sırasında Fransızlar tarafından karakol olarak kullanıldığını ve bu nedenle Muradiye Karakolu olarak bilindiğini ifade etmektedir (Batur, 2003). Bu bilgi doğrultusunda İstanbul Fransız Araştırma Enstitüsü'nde ilgili araştırmalar yapılmıştır. Fransa'da Vincennes Şatosu Arşivleri'nde (özellikle Franchet d'Esperey arşivlerinde) gerekli belgelere ulaşılabileceği bilgisi edinilmiş ama tez süresince bu mümkün olmamıştır.

Şekil 4.3: 1927 tarihli J. Pervititch Sigorta Haritası, (İTÜ UYG-AR Merkezi)

1927 tarihli J. Pervititch Sigorta Haritasında (Şekil 4.2) ise Sabit Bey (Muradiye) Han'ının bulunduğu 1238 no'lu ada ve çevresi ölçeğinde detaylandırılmamıştır.

Şekil 4.4: 1948 Suat Nirven Haritaları, pafta no:40-41, (İTÜ UYG-AR Merkezi)

1948 Suat Nirven Haritası'nda (Şekil 4.4) yapının ismi Muradiye Han olarak geçmektedir ve yapı tam kâgir olarak belirtilmiştir.

5. YAPININ ÖZELLİKLERİ

Sabit Bey (Muradiye) Hanı Galata Şarap İskelesi Sokak'ta mimarisiyle fark edilmektedir. Bitişik nizamda olan bu iş hanı 196,58 m²'lik bir alan üzerinde kurulmuştur. Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci normal katlarda plan düzeni aynıdır. Birinci normal kattan başlayıp çatıya kadar devam eden çıkma ile yapının bir katı 205,86 m² olmaktadır. Giriş katı üzerine beş katlı bu iş hanı simetrik bir cephe düzenine sahiptir. Modern bir cephe düzenine sahip olan bu yapıyı, basık kemerler, çıkmanın altında yer alan konsollar, çiniler ve beşinci kat bitiminde yer alan saçak geleneksel çizgiye yaklaştırmaktadır.

Binanın bütün mekânları, taşıyıcı sistemi, malzemeleri ve bozulmaları bu bölümde anlatılmıştır.

5.1. Zemin Kat

5.1.1. Z01 Mekânı (Giriş Holü)

Z01 mekânı Sabit Bey (Muradiye) Han'ının ana giriş kapısının açıldığı mekândır. Zemin katın ana dağılım mekânı olma işlevini gören bu hol; alanı yaklaşık 18,51 m² olan dikdörtgen bir mekândır (Şekil 5.1).

Şekil 5.1: Z01 mekanının (giriş holü) Z02 mekanından (asansör holü) görünümü

Z01 mekânından giriş kapısının aksında 1. normal kata ulaşılan mermer basamaklı merdiven kovası bulunur. 0.00 kotundaki bu mekândan asansör ve asansör holünün bulunduğu + 0.50 kotundaki Z02 mekânına iki mermer basamakla ulaşılır (Şekil 5.2).

Şekil 5.2: Z02 mekanının (asansör holü) Z01 mekanından (giriş holü) görünümü

Z01 ve Z02 mekânları birbirinden ayaklar üzerine oturan iki sivri kemerle ayrılmaktadır (Şekil 5.3). Bu iki mekânı birbirine bağlayan mermer basamaklar sivri kemerleri taşıyan ayaklar arasında yer almaktadır (Şekil 5.2). Bu mekânın yüksekliği 4.50 m'dir. Z01 mekânının tavanında kalemişi bulunmaktadır ve döşemenin I profillerinin konumu boyunca bezemede çatlaklar gözlenmektedir (Şekil 5.4). Z01 mekânının zemini ise karo mozaik ile kaplıdır. Önce mekânın formunu alan 20x20 cm boyutundaki çiçek desenli bir karo mozaik bordür dönmekte ve bu sınırlanan alan içerisi ise yine 20x20 cm ebatlarındaki geometrik desenli karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır ve yer yer zeminde tamiratlardan kaynaklanan bozulmalar gözlenmektedir (Şekil 5.1).

5.1.2. Z02 Mekânı

Asansör ve asansör holünün bulunduğu mekândır. Asansör boşluğunun arkasında ise 1. normal kata çıkan merdivenler devam etmektedir.

Şekil 5.3: Z01 mekanından (giriş holü) sivri kemerlerin görünümü

Şekil 5.4: Z01 mekanı (giriş holü) tavanındaki kalemişi bezeme

Diğer katlarda merdiven üç kollu olmakta ve asansör bu merdiven kovanının içinde yer almaktadır. Z02 mekânından, sonradan yapılan, bir ahşap kapı ile Z03 mekânına

geçilmektedir (Şekil 5.2). Bu mekanın döşemesi, asansör kovanının etrafı 28 cm mermer ile çevrelenmiştir ve bunun dışında kalan bölümler geometrik desenli karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır (Şekil 5.2).

5.1.3. Z03 Mekânı

Z02 ile Z04 mekânları arasındaki geçişi sağlayan bir mekândır. Bu mekânın doğusunda bulunan ahşap kapı ile asansörün hareket etmesini sağlayan motorların bulunduğu, merdivenin altındaki alana geçilmektedir. Bu mekânın zemini de Z02 mekânının zemininin devamı olarak geometrik desenli karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır. Bu mekânın kuzeyindeki kapıdan ise çay ocağının bulunduğu Z04 mekânına geçilmektedir.

5.1.4. Z04 Mekânı

Şekil 5.5: Z04 mekanından (çay ocağı) görünüm

Çay ocağı olarak kullanılan mekândır. Z03 mekânından iki mermer basamakla inilerek bu mekâna ulaşılır. Z04 mekânının batı duvarının önünde çay ocağının bulunduğu tezgâh, doğusunda bir ahşap kapak ile kapatılmış bir niş, kuzeyinde ise Z05 mekânına geçişi sağlayan sonradan açılan demir kapı ve çalışma tezgâhının

yanında Z05 mekânına geçişi sağlayan özgün kapı kapatılarak oluşturulan raf bulunmaktadır. Bu mekânın zemini şap ile kaplıdır. Çay ocağının bulunduğu çalışma tezgâhı yapılırken duvarın bir kısmı kırılmıştır (Şekil 5.5).

5.1.5. Z05 Mekânı

Günümüzde hanın ısıtma merkezi olarak kullanılan dikdörtgen planlı mekândır. Doğalgaz ile ısıtılma yapılmakta ve bu işlevi yerine getiren makineler bu mekânda bulunmaktadır (Şekil 5.6). Z04 mekânından bu mekâna girişi sağlayan demir kapının karşısındaki duvarda iki pencere bulunmaktadır. Pencere kepenkleri ile kapatılmıştır ve kullanılmamaktadır. Bu mekânın zemini şap ile kaplıdır. Duvarlarda kısmen sıvalar dökülmüştür ve yapının duvar malzemesi olan dolu tuğlalar görülmektedir. Z05 mekânının batısındaki bir kapı ile Z06 mekânına geçilmektedir (Şekil 5.6).

Şekil 5.6: Z05 mekanından görünüm (Z05 mekanından Z06 mekanına geçişin sağlandığı kapı)

5.1.6. Z06 Mekânı

Z06 mekânı depo olarak kullanılmaktadır. Bu mekânın batısında bir pencere bulunmaktadır. Bu pencerenin söveleri çürümüştür ve pencere ahşap parçaları ile çakılarak kapatılmıştır (Şekil 5.7).

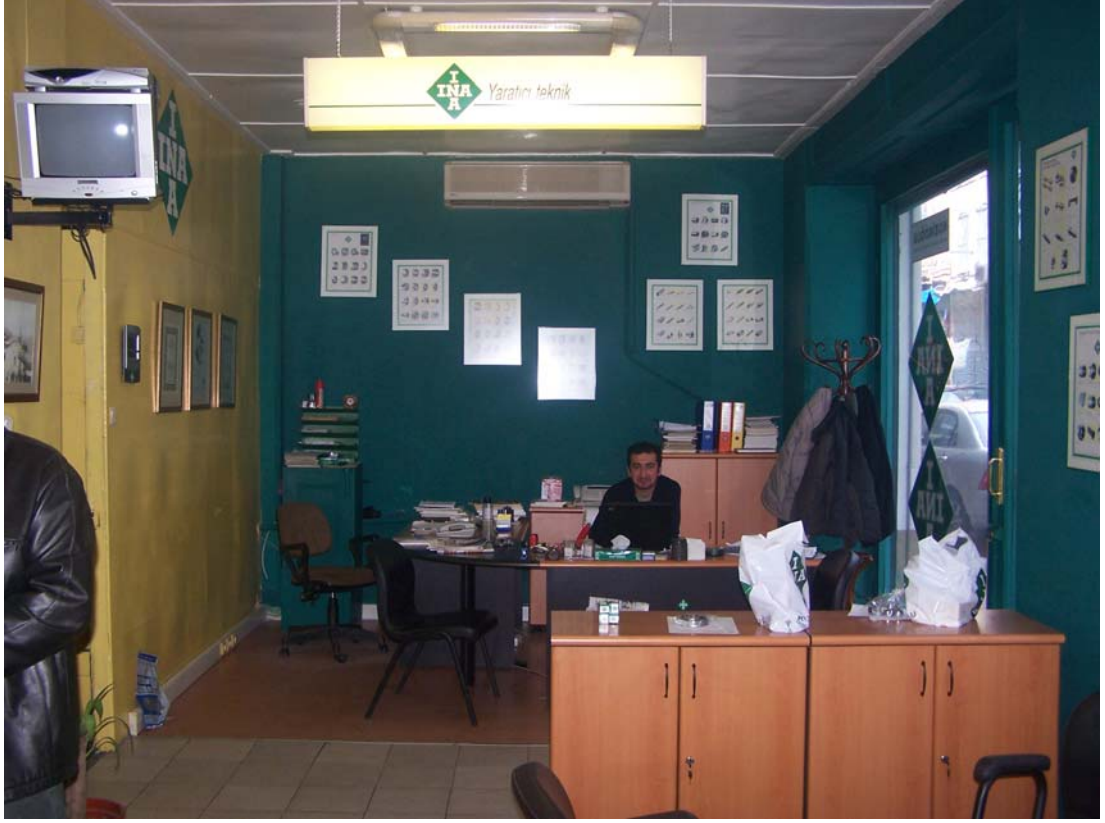

Şekil 5.7: Z06 mekânından görünüm

Bu mekâna geçişi sağlayan kapı şu anda yoktur. Zemin katta diğer mekanlardan farklı olarak bu mekân, özgün olup olmadığı anlaşılamayan bir döşeme ile ikiye bölünmüştür ve bu ara kata döşemede bırakılan bir boşluktan ulaşılabilir (Şekil 5.7). Ayrıca Z06 mekânının güney duvarındaki çatlak izlerinden Z07 mekânına geçişin olduğunu kapıyı tespit etmekteyiz. Bu mekânın zemini çok bozulmuştur ve karo mozaik malzeme ile kaplı olduğu çok zorda olsa anlaşılmaktadır.

5.1.7. Z07 Mekânı

Muradiye Han'ının zemin katı, cephede bulunan üç basık kemerin içlerinde pencere veya kapıların yer almasıyla oluşturulmuştur. Bu basık kemerlerden birinde hanın ana giriş kapısı bulunurken, diğer ikisinde ise Z07 mekânının giriş kapısı ile penceresi bulunmaktadır.

Şekil 5.8: Z07 mekanından görünüm

Şekil 5.9: Z07 mekanının sonradan yapılan zemininden görünüm

Z07 ve Z08 mekânı Kozikoğlu Rulman Sanayi ve Pazarlama Limited Şirketi tarafından kullanılmaktadır. Z07, Z08 aslında tek mekândır, fakat sonradan yapılan bazı değişikliklerle işleve uygun şekilde ayrılmıştır. Z01 mekânında bulunan sivri kemerlerin yer aldığı yatay aksın Z07 mekânındaki uzantısından Z07 ile Z08 mekânları sonradan yapılan ahşap konstrüksiyon ile ikiye ayrılmıştır (Şekil 5.8). Bu mekân şirketin ofis bölümü olarak kullanılırken Z08 mekânı depo olarak kullanılmaktadır.

Z07 mekânının orijinal zemin kaplama malzemesi değiştirilmiştir. Sokaktan Z07 mekânına girişi sağlayan ahşap kapı ile Z08 mekânına girişi sağlayan kapı arasında kalan 1.20 m enindeki geçiş aksı 30x30 cm ebatlarındaki seramik malzeme ile kaplanmışken, diğer ofis alanları ise laminat parke ile kaplanmıştır (Şekil 5.9). Orijinal tavan yüksekliği 4.74 m olan Z07 mekânının tavanı sonradan yapılan ahşap konstrüksiyonlu bir asma tavanla 3.12 m'ye indirilmiştir (Şekil 5.8). Z08 mekânındaki asma kattan, ön cephede bulunan basık kemerler ve sonradan yapılan ahşap tavan konstrüksiyonu görülmektedir.

Z01 mekânında bulunan sivri kemerlerin yer aldığı yatay aksın Z07 mekânındaki uzantısında taşıyıcı ayak ve bu ayakları birbirine bağlayan 23x36 cm ebadında çelik kiriş bulunmaktadır. Aynı kirişin Z01 mekânındaki sivri kemerlerin üzerinde de devam ettiği düşünülmektedir. Fakat bu yüzeyin sıvalı olmasından dolayı bu çelik kiriş gözle görülememektedir.

5.1.8. Z08 Mekânı

Z08 mekânı depo olarak kullanılmaktadır. Bu mekâna sonradan bir tuvalet (Z09) ve bir mutfak (Z10) yapılmıştır. Ayrıca bu mekân ile Z06 mekânı arasındaki geçişi sağlayan kapı kapatılmıştır; kapının izleri Z06 mekânında görülmektedir. Z08 mekânındaki binanın üçüncü yatay aksında 23x36 cm ebadındaki çelik kiriş görülmektedir (Şekil 5.10). Bu çelik kirişlere destek veren 30x30 cm ebatlarında çelik kolon bulunmaktadır. Çelik kolonun sıvalıdır ve kaynak yerleri ve kesiti tam olarak anlaşılamamaktadır. Çelik kolon çelik kirişi U biçimindeki bir eleman ile saracak şekilde kaynak yapılarak mesnetlenmiştir (Şekil 5.11). Bu çelik kirişin uzantısının Z03 ile Z04 mekânlarını ayıran duvarın üzerinde de devam ettiği düşünülmektedir. Z08 mekânında sonradan yapılan bir asma kat bulunmaktadır

(Şekil 5.10). Bu asma kat 5x19 cm ebatlarındaki ana taşıyıcı kirişler üzerine, bu kirişlere dik doğrultuda oturtulan 5x10 cm ebatlarındaki ahşap kirişler üzeri 3 cm kalınlığındaki ahşap ile kaplanarak oluşturulmuştur.

Şekil 5.10: Z08 mekânının da bulunan çelik kiriş ve kolondan görünüm

Şekil 5.11: Z08 mekânının da bulunan çelik kiriş ve kolonun mesnet detayı

Z08 mekânının zemini karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır (Şekil 5.13). Bu döşemenin bir bölümü sonradan yapılan tuvalet ve mutfak ekiyle kapatılmıştır. Bu mekânda yapının orijinal yüksekliği korunmuştur. Ayrıca Z08 mekânının tavanında I profiller tespit edilmiştir ve döşeme sistemi volta döşemedir. Bu döşeme sistemi 7 x 14 cm ebatlarındaki I profiller arası donatılı beton ile doldurularak oluşturulmuştur. Bu sistem Z08 mekânının tavanında görülmektedir (Şekil 5.12).

Şekil 5.12: Z08 mekânının tavanında beton içinde demir görülmektedir

5.1.9. Z09 Mekânı

Z09 mekânı sonradan tuvalet olarak yapılmıştır. Yapının orijinal penceresi kapatılarak havalandırması buradan sağlanmıştır. Duvar ve zemin 20 x 20 cm ebatlarındaki seramik malzeme ile kaplanmıştır.

5.1.10. Z10 Mekânı

Z010 mekânı sonradan mutfak olarak ilave edilmiştir. Yapının orijinal penceresi kapatılarak mutfağın havalandırması buradan sağlanmıştır. Duvar ve zemin 20 x 20 cm ebatlarındaki seramik malzeme ile kaplanmıştır.

Şekil 5.13: Z08 mekânının zemininden görünüm

5.2. Birinci Normal Kat

5.2.1. 101 Mekânı (Hol)

Zemin kattan 24 basamakla birinci normal kata, ana dağıtım mekânı olan hole (101) ulaşılır (Şekil 5.14). Bu katta merdiven üç kollu olarak bir üst kata devam etmektedir ve asansör bu merdiven kovanının içinde yer almaktadır. Merdiven kovanının tam karşısındaki çift kanatlı kapı ile 107 no'lu mekâna, sağından 103 no'lu koridora, doğusundan ise 102 no'lu diğer koridora ulaşılır (Şekil 5.15). Bu mekânın yüksekliği 3.20 m'dir. Tavan zemin kat tavanında olduğu gibi I profiller arası donatılı betonla doldurularak oluşturulmuştur ve üzeri sıvanmıştır. Mekânın zemini ise karo mozaik ile kaplıdır. Önce mekânın formunu alan 20x20 cm boyutundaki çiçek desenli bir karo mozaik bordür dönmekte ve bu sınırlanan alan içerisi ise yine 20x20 cm ebatlarındaki geometrik desenli karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır. Ayrıca bu holde yer alan kalorifer petekleri dönemine aittir.

Şekil 5.14: Zemin kattan 101 mekânına (hol) çıkılan merdivenlerden görünüm

Şekil 5.15: 103 mekânından 101 mekânının (hol) ve 102 mekânına geçişin sağlandığı dikdörtgen kasalı açıklığın görünümü

5.2.2. 102 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovasının doğusunda bulunan ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklıktan 105 x 603 cm ebatlarındaki 102 mekânına (koridor) ulaşılır (Şekil 5.15). Bu koridordan günümüzde İstanbul Konseyi Derneği tarafından kullanılan 104, 105 ve 106 mekânlarına geçilir (Şekil 5.16, Şekil 5.17). Bu koridordan 105 no'lu mekâna geçişi sağlayan kapının bulunduğu bölüm sonradan yapılmıştır. Bu bölümdeki, duvar kaldırılarak ahşap bir konstrüksüyonla yeni bir bölme duvar yapılmıştır (Şekil 5.16, Şekil 5.17). Bu koridordan 104 mekânına geçişi sağlayan kapı değiştirilmiş ve ileri alınmıştır (Şekil 5.17). 106 mekânına geçişi sağlayan kapı ise özgündür (Şekil 5.16). Bu mekânın zemini karo mozaik ile kaplıdır. Dikdörtgen koridorun kenarları 20x20 cm ebatlarında çiçek desenli karo mozaik ile çevrelenmiş, arada kalan kısım ise 20x20 cm ebatlarındaki geometrik desenli karo mozaik ile kaplanmıştır. 106 mekânına geçişi sağlayan kapının önünde karo mozaiklerde bozulmalar ve çökmeler gözlenmektedir.

Şekil 5.16: 102 mekânından görünüm

Şekil 5.17: 102 mekânından görünüm

5.2.3. 103 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovasının sağında bulunan ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklıktan 103 mekânına (koridor) geçilir. Bu mekândan 108, 109, 110 ve 111 (wc) mekânlarına

geçiş sağlanır. 103 mekânının zemini de 102 mekânındaki gibi 20x20 cm boyutlarındaki karo mozaik malzeme ile aynı biçimde kaplanmıştır (Şekil 5.18).

Şekil 5.18:101 mekânından 103 mekânının görünümü

5.2.4. 104 Mekânı

104 mekânı eni 378 cm. boyu 406 cm. ve alanı yaklaşık 15,16 m² olan dikdörtgen bir mekândır. 105 ve 106 mekânları ile beraber İstanbul Konseyi Derneği tarafından kullanılmaktadır (Şekil 5.20). Bu mekânlar birbirlerine özgün çift kanatlı ahşap kapılarla bağlanmaktadır. Bu mekân giriş cephesinde yer almaktadır ve ana giriş kapısının bulunduğu basık kemerin üstüne gelecek şekilde konumlandırılmıştır. Bu mekândan sokağa bakan basık kemerli özgün ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. 104 mekânının zemini ahşap malzeme ile kaplanmıştır.

5.2.5. 105 Mekânı

Sokağa açılan cumbanın yer aldığı mekândır ve alanı 20,23 m²'dir. Koridordan bu mekana sonradan yapılan ahşap konstrüksiyon içinde bulunan ahşap kapı ile geçilmektedir (Şekil 5.20). Giriş kapısının solundaki kapıdan 104 mekânına, sağındaki kapıdan ise 106 mekânına geçilmektedir. Sokağa bakan cephenin pahlı bölümlerinde 50 cm eninde basık kemerli ahşap giyotin pencere bulunurken, sokağa

paralel olan bölümünde ise 125 cm genişliğinde basık kemerli ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Bu pencereler ahşap söveli ve ahşap denizliklidir (Şekil 5.19). Bu mekânda her iki pahın başladığı noktalarda 5x17 cm ebatlarında düşey çelik taşıyıcılar yer almaktadır. Bu çelik taşıyıcılar giriş cephesine paralel çelik kirişe bulonlarla mesnetlenmektedir (Şekil 5.19). Bu çelik kirişlerin tüm giriş cephesi boyunca devam ettiği düşünülmektedir. 105 mekânının zemini ahşap malzeme ile kaplıdır.

Şekil 5.19:105 mekânından genel görünüm

5.2.6. 106 Mekânı

106 mekânının alanı yaklaşık 14,62 m² olan dikdörtgen bir mekândır. 102 mekânıyla bağlantısı orijinal tek kanatlı ahşap bir kapı ile sağlanır. 104 mekânındaki gibi sokağa açılan basık kemerli orijinal ahşap giyotin penceresi bulunmaktadır ve mekânın aydınlığını sağlayan tek penceredir. Bu mekândan depo olarak kullanılan 107 mekânına geçişi sağlayan ahşap pervazlı, çift kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır. Fakat 107 mekânı başka bir firma tarafından kullanıldığı için bu kapı kullanılmamaktadır. Mekânın zemini de ahşapla kaplıdır.

Şekil 5.20: 105 mekânından 104 mekânına bakış

5.2.7. 107 Mekânı

Bu mekânın kullanıcılarına ulaşamadığı için mekâna girilememiştir. Fakat depo olarak kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

5.2.8. 108 Mekânı

108 mekânı depo olarak kullanılmaktadır. 103 mekânından (koridor) ahşap pervazlı çift kanatlı ahşap kapı ile bu mekâna bağlantı sağlanmaktadır. Bu giriş kapısının solundaki kapıdan 107 mekânına, sağındaki kapıdan ise 109 mekânına geçiş sağlanır. Farklı kullanıcılar tarafından kullanıldıkları için, bu mekânlar arasındaki bağlantıyı sağlayan kapılar kapalı tutulmaktadır. Giriş kapısının karşısında ise mekânın aydınlığını sağlayan 175x198 cm boyutlarındaki PVC pencere bulunmaktadır. Özgün ahşap zemin kaplaması PVC esaslı malzeme ile kapatılmıştır.

5.2.9. 109 Mekânı

Sokak ile ilişkisi düşünüldüğünde kütlenin en arkasında bulunan iki ofisten doğudakidir. Koridorun (103 mekânı) sonundaki iki kanatlı ahşap kapı ile bu mekâna ulaşılır. Depo olarak kullanılan bu mekân 20.81 m²'dir. Giriş kapısının solunda mekânı aydınlatan 175x198 cm ebatlarındaki PVC pencere sağında ise tek kanatlı PVC pencere bulunmaktadır. Özgün ahşap zemin kaplaması PVC esaslı malzeme ile kaplatılmıştır.

5.2.10. 110 Mekânı

110 mekânı ticaret işleriyle uğraşan bir firma tarafından kullanılmaktadır. Bu mekânın alanı yaklaşık 16.95 m²'dir. Koridor (103 mekânı) ile bağlantısı tek kanatlı orijinal ahşap bir kapı ile sağlanmaktadır. Giriş kapısının solunda iki adet PVC pencere bulunmaktadır. Sağında ise 111 mekânı ve merdiven kovanı arasında kalan havalandırma boşluğuna açılan PVC pencere bulunmaktadır (Şekil 5.21). Özgün ahşap zemin kaplaması PVC esaslı malzeme ile kaplatılmıştır.

Şekil 5.21: 110 mekânından havalandırma boşluğuna açılan pencereye doğru bakış

5.2.11. 111 Mekânı

Tuvalet olarak kullanılan bu mekânın eni 188 cm, boyu 225 cm ve alanı 4 m²'dir. 103 mekânına açılan kapı ile bu mekâna ulaşılmaktadır ve bu iki mekân arasındaki kot farkı 16 cm'dir. Kapının solunda lavabo bulunurken tam karşısında ise alafranga klozet bulunmaktadır. Havalandırma boşluğuna açılan pencere ile mekânın havalandırması sağlanır. Bu mekânın zemini 30x30 cm seramik malzeme ile kaplıdır.

5.3. İkinci Normal Kat

5.3.1. 201 Mekânı (Hol)

Birinci normal kattan 20 adet mermer basamakla ikinci normal kat'a, eni 360 cm, boyu 365 cm ve yaklaşık alanı 13,22 m² olan, ana dağıtım mekânı olan kare hole (201) ulaşılır. Bu katta merdiven üç kollu olarak bir üst kata devam etmektedir ve asansör bu merdiven kovanının içinde yer almaktadır.

Şekil 5.22: 203 mekânından 201 mekânının görünümü

Merdiven kovanının tam karşısındaki çift kanatlı orijinal kapı ile 207 mekânına, batısından 203 mekânı olan koridora, doğusundan ise sonradan yapılan alçıpan duvar ile kapatılan 202 mekânı olan diğer koridora ulaşılır. 202 mekânı, kendisini 201 mekânından ayıran duvarın aksından kapatılmıştır ve 80 cm enindeki bir ahşap kapı ile bu mekâna ulaşılmaktadır (Şekil 5.22). Merdiven kovanının tam karşında, 207 mekânına ulaşılan kapının bulunduğu duvarda 105x210 cm ebatlarında bir pencerenin izi görülmektedir (Şekil 5.23). Bu pencerenin ahşap pervazları korunmuşken, pencere açıklığının içi doldurularak kapatılmıştır (Şekil 5.23). Bu mekânın yüksekliği 3.19 m'dir. Tavan zemin kat ve birinci normal kat tavanlarında olduğu gibi I profiller arası donatılı betonla doldurularak oluşturulmuştur ve üzeri sıvanmıştır. Mekânın zemini ise karo mozaik ile kaplıdır. Önce mekânın formunu alan 20x20 cm boyutundaki çiçek desenli bir karo mozaik bordür dönmekte ve bu sınırlanan alan içerisi ise yine 20x20 cm ebatlarındaki geometrik desenli karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır. Ana dağıtım holünde 20x20 ebatlarındaki farklı geometrik desenli bir süpürgelik dolanmaktadır. Ayrıca bu holde yer alan dört dilimli kalorifer peteği özgündür (Şekil 5.23).

Şekil 5.23: Merdiven kovanından 201 mekânının görünümü

5.3.2. 202 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovanının solunda bulunan ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklık alçıpan duvar ile kapatılmıştır. 102 mekânına (koridor), bu alçıpan duvar içinde bulunan 80x205 cm'lik bir kapı ile ulaşılmaktadır (Şekil 5.22). 202, 204 ve 205 mekânları, dış ticaret ve muhasebe işleri yapan bir şirket tarafından kullanılmaktadır. Bu koridordan 206 mekânına geçişi sağlayan kapı kullanılmamaktadır ve bu mekân şirketin arşivi niteliğindedir (Şekil 5.24). 204 mekânına geçişi sağlayan tek kanatlı ahşap kapı özgündür. Bu mekânın zemini karo mozaik ile kaplıdır. Dikdörtgen koridorun kenarları 20x20 cm ebatlarında çiçek desenli karo mozaik ile çevrelenmiş, arada kalan kısım ise 20x20 cm ebatlarındaki geometrik desenli karo mozaik ile kaplanmıştır (Şekil 5.24).

Şekil 5.24: 202 mekânından genel görünüm

5.3.3. 203 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovanının sağında bulunan 140x262 cm ebatlarındaki ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklıktan 136x321 boyutlarındaki 103 mekânına (koridor) geçilir (Şekil 5.25). Bu mekândan 208, 209, 210 ve 211 (wc) mekânlarına geçiş sağlanır. 203 mekânının zemini de 102 mekânındaki gibi 20x20 cm ebatlarındaki karo mozaik malzeme ile aynı düzende kaplanmıştır (Şekil 5.25).

Şekil 5.25: 201 mekânından 203 mekânının genel görünümü

5.3.4. 204 Mekânı

104 mekânı yaklaşık 15,16 m² olan dikdörtgen bir mekândır. Dış ticaret, muhasebe işleri yapan şirketin ofis bölümü olarak kullanılmaktadır. 204 ve 205 mekânları birbirilerine özgün çift kanatlı ahşap bir kapı bağlanmaktadır. Bu ahşap kapıya bu mekândan herhangi bir müdahale yokken 205 mekânından, ses yalıtımı amaçlı etrafında ahşap pervaz dönen bir deri malzeme ile tamamen kapatılmıştır. Bu

mekândan sokağa bakan kare özgün ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Bu mekânının zemini ahşap malzeme ile kaplanmıştır.

5.3.5. 205 Mekânı

Sokağa açılan cumbanın yer aldığı mekândır ve alanı 20,23 m²'dir. Bu mekândan 204 ve 206 mekânlarına geçişleri sağlayan kapılarses yalıtımı amaçlı bir malzeme ile kaplanmıştır (Şekil 5.26) . Bu mekânın tüm duvarları belli bir seviyeden itibaren ahşap malzeme ile kaplanmıştır (Şekil 5.26). Sokağa bakan cephenin pahlı bölümlerinde 50 cm eninde kare ahşap giyotin pencere bulunurken, sokağa paralel olan bölümünde ise 125 cm genişliğinde kare ahşap giyotin pencere bulunmaktadır (Şekil 5.26). Bu pencereler ahşap söveli ve ahşap denizliklidir. Bu mekânda her iki pahın başladığı noktalarda 5x17 cm ebatlarında düşey çelik taşıyıcılar yer almaktadır. Bu çelik taşıyıcılar giriş cephesine paralel çelik kiriş ile bulonlarla mesnetlenmektedir (Şekil 5.27). Çelik kirişlerin giriş cephesi boyunca devam ettiği düşünülmektedir. 205 mekânının zemini ahşap malzeme ile kaplıdır.

Şekil 5.26: 205 mekânından genel görünüm

Şekil 5.27: Çelik kiriş ve kolon mesnet detayı

5.3.6. 206 Mekânı

Bu mekân, 207, 208 ve 209 mekânları ile birlikte EMO Elektromekanik firması tarafından kullanılmaktadır. 202 mekânı (koridor) kapatılıp ve muhasebe şirketi tarafından kullanıldığı için 206 mekânına geçiş 207 mekânından sağlanmaktadır (Şekil 5.28). 206 mekânının alanı yaklaşık 14,60 m² olan dikdörtgen bir mekândır. 207 mekânıyla bağlantısı özgün çift kanatlı ahşap bir kapı ile sağlanır. Sokağa açılan kare PVC esaslı sonradan değiştirilen bir penceresi bulunmaktadır ve mekânın aydınlığını sağlayan tek penceredir (Şekil 5.29). Bu mekânın özgün ahşap döşemesinin üzeri halı ile kaplıdır.

5.3.7. 207 Mekânı

Merdiven kovanının karşısındaki özgün çift kanatlı ahşap kapı ile bu mekâna ulaşılır. 206 mekânı ile EMO Elektromekanik şirketinin ofis bölümleri olarak kullanılır ve 206 mekânına geçiş buradan sağlanır (Şekil 5.27). Giriş kapısının hemen sağında 208 mekânına geçişin sağlandığı fakat üzeri duvar kâğıdıyla kaplanarak kullanılmayan çift kanatlı ahşap kapı bulunurken, yine aynı sırada 113x198 cm boyutlarında

mekânın aydınlığını sağlayan PVC esaslı tek açılır kanadı olan pencere bulunmaktadır (Şekil 5.30). 206 ve 207 mekânlarının duvarları duvar kâğıdı ile kaplanmıştır. Bu mekânın özgün ahşap döşemesinin üzeri ise halı ile kaplıdır.

Şekil 5.28: 207 mekânından 206 mekânına geçişin sağlandığı kapıdan görünüm

5.3.8. 208 Mekânı

207 mekânından bu firmanın deposu olarak kullanılan 208 mekânıyla arasında ahşap pervazlı, çift kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır ve bu kapı duvar kağıdı ile kapatılmıştır (Şekil 5.30). 203 mekânından (koridor) ahşap pervazlı çift kanatlı ahşap kapı ile bu mekâna bağlantı sağlanmaktadır. Bu giriş kapısının solundaki kapıdan 207 mekânına, sağındaki kapıdan ise 209 mekânına geçiş sağlanır. Fakat bu kapılar kapalı tutuldukları için mekânlar arasındaki geçiş sağlanamamaktadır. Giriş kapısının karşısında ise mekânın aydınlığını sağlayan 175x198 cm ebatlarındaki PVC pencere bulunmaktadır.

Şekil 5.29: 206 mekânından genel görünüm

Şekil 5.30: 207 mekânından genel görünüm

5.3.9. 209 Mekânı

Koridorun (202 mekânı) sonundaki iki kanatlı ahşap kapı ile bu mekâna ulaşılır. EMO Elektromekanik şirketinin teknik servisi olarak kullanılmaktadır. Depo olarak kullanılan bu mekân 20.80 m²'dir. Giriş kapısının solunda mekânı aydınlatan 175x198 cm ebatlarındaki PVC pencere sağında ise tek kanatlı PVC pencere bulunmaktadır (Şekil 5.31). Orijinal ahşap zemin kaplaması PVC esaslı malzeme ile kaplatılmıştır.

Şekil 5.31: 209 mekânından genel görünüm

5.3.10. 210 Mekânı

210 mekânı depo olarak kullanılmaktadır. Bu mekânın alanı yaklaşık 16.95 m²'dir. Koridor (102 mekânı) ile bağlantısı tek kanatlı özgün ahşap bir kapı ile sağlanmaktadır. Giriş kapısının solunda iki adet PVC pencere bulunmaktadır. Sağında ise 211 (wc) mekânı ve merdiven kovası arasında kalan havalandırma boşluğuna açılan PVC pencere bulunmaktadır. Bu mekânın zemin kaplaması ahşaptır.

5.3.11. 211 Mekânı

Tuvalet olarak kullanılan bu mekânın yaklaşık alanı 4 m²'dir. 202 mekânına açılan kapı ile bu mekâna ulaşılmaktadır ve bu iki mekân arasındaki kot farkı 16 cm'dir. Havalandırma boşluğuna açılan PVC esaslı tek kanatlı pencere ile mekânın havalandırması sağlanır. Bu mekânın zemini 30x30 cm seramik malzeme ile kaplıdır.

Şekil 5.32: 211 mekânından genel görünüm

5.4. Üçüncü Normal Kat

5.4.1. 301 Mekânı (Hol)

İkinci normal kattan 20 adet mermer basamakla üçüncü normal kata, eni 360 cm, boyu 365 cm ve yaklaşık alanı 13,22 m² olan, ana dağıtım mekânı olan kare hole (301) ulaşılır. Merdiven kovanının tam karşısındaki çift kanatlı orijinal kapı ile 308 mekânına, sağından 303 mekânı olan koridora, solundan ise sonradan yapılan alçıpan duvar ile kapatılan 302 mekânı olan diğer koridora ulaşılır (Şekil 5.33). 202 mekânı, kendisini 201 mekânından ayıran duvarın aksından kapatılmıştır ve 80 cm enindeki bir amerikan kapı ile bu mekâna ulaşılmaktadır.

Şekil 5.33: 301 mekânına çıkan mermer merdivenler

Merdiven kovanının tam karşında, 308 mekânına ulaşılan kapının bulunduğu duvarda 95x196 cm ebatlarında pencere bulunmaktadır (Şekil 5.34). 308 mekânından bu giyotin pencere kapatıldığı için sadece izleri görülmektedir. Bu mekânın yüksekliği 3.18 m'dir. Bu mekânın tavanı da, zemin kat, birinci ve ikinci normal kat tavanları ile aynıdır. 301 mekânının zemini de diğer hollerde (101 ve 201) olduğu gibi karo mozaik ile kaplıdır. Önce mekânın formunu alan 20x20 cm boyutundaki çiçek desenli bir karo mozaik bordür dönmekte ve bu sınırlanan alan içerisi ise yine 20x20 cm ebatlarındaki geometrik desenli karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır. Ana dağıtım holünde 20x20 ebatlarındaki farklı geometrik desenli bir süpürgelik dolanmaktadır. Ayrıca bu holde yer alan beş dilimli kalorifer peteği özgündür.

5.4.2. 302 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovanının solunda bulunan ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklık alçıpan duvar ile kapatılmıştır. 102 mekânına (koridor), bu alçıpan duvar içinde bulunan 80x205 cm'lik bir amerikan kapı ile ulaşılmaktadır. 302, 304, 305 ve 306 mekânları, gümrük işleri yapan bir şirket tarafından kullanılmaktadır. Bu koridordan 307 mekânına geçişi sağlayan kapı kullanılmamaktadır ve bu mekân şirketin arşivi

niteliğinde kullanılmaktadır. 304 ve 307 mekânlarına geçişi sağlayan tek kanatlı ahşap kapılar özgündür ve bu iki kapıda kullanılmamaktadır. Bu mekânın zemini karo mozaik ile kaplıdır. Dikdörtgen koridorun kenarları 20x20 cm ebatlarında çiçek desenli karo mozaik ile çevrelenmiş, arada kalan kısım ise 20x20 cm ebatlarındaki geometrik desenli karo mozaik ile kaplanmıştır.

Şekil 5.34: 301 mekânından görünüm

Şekil 5.35: 301 mekânından görünüm

Şekil 5.36: 301 mekânından 303 mekânının görünümü

5.4.3. 303 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovalarının sağında bulunan 140x262 cm ebatlarındaki ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklıktan 136x321 boyutlarındaki 303 mekânına (koridor) geçilir. Bu mekândan 309, 310, 311 ve 312 (wc) mekânlarına geçiş sağlanır. 303 mekânının zemini de 302 mekânındaki gibi 20x20 cm ebatlarındaki karo mozaik malzeme ile aynı düzende kaplanmıştır (Şekil 5.36).

5.4.4. 304 Mekânı

304 mekânı yaklaşık 15,16 m² olan dikdörtgen bir mekândır. Gümrük işleri yapan şirketin ofis bölümü olarak kullanılmaktadır. Bu mekândan sokağa bakan kare PVC esaslı pencere bulunmaktadır. 301 mekânından 302 mekânına girişi sağlayan kapı kullanılmamaktadır. Bu mekânının zemini ahşap malzeme ile kaplanmıştır.

Şekil 5.37: 305 mekânından görünüm

Şekil 5.38: 305 mekânından görünüm

5.4.5. 305 Mekânı

Sokağa açılan cumbanın yer aldığı mekândır ve alanı 10,20 m²'dir. Orijinalinde tek mekân olan 305 ve 306 mekânları sonradan yapılan alçıpan duvar ile açılmıştır (Şekil 5.38). 302 mekânından 305 mekânına ahşap özgün çift kanatlı kapı ile geçilir (Şekil 5.38). 306 mekânına da bu mekândan ulaşılır. Sokağa bakan cephenin pahlı bölümlerinde 50 cm eninde PVC esaslı pencere bulunurken, sokağa paralel olan

bölümünde ise 125 cm genişliğinde kare PVC esaslı pencere bulunmaktadır. Bu katın bütün pencereleri değiştirilmiştir. Her iki pahın başladığı noktalarda 5x17 cm ebadında düşey çelik taşıyıcılar yer almaktadır. Bu çelik taşıyıcılar giriş cephesine paralel çelik kiriş ile bulonlarla mesnetlenmektedir (Şekil 5.39). Bu çelik kirişlerin diğer katlarda da olduğu gibi tüm giriş cephesi boyunca devam ettiği gözlenmektedir. 305 mekânının zemini ahşap malzeme ile kaplıdır.

Şekil 5.39: 305 mekânından çelik kiriş ve kolonun görünümü

5.4.6. 306 Mekânı

Bu mekân 305 ve 306 mekânlarının ortadan alçıpan duvar ile bölünmesiyle oluşturulmuştur. 302 mekânı (koridor) kapatılıp şirket tarafından kullanıldığı için 306 mekânına geçiş 307 mekânından sağlanmaktadır. 306 mekânının alanı yaklaşık 10,18 m² olan dikdörtgen bir mekândır. Sokağa bakan cephenin pahlı bölümlerinde 50 cm eninde PVC esaslı pencere bulunurken, sokağa paralel olan bölümünde ise 125 cm genişliğinde kare PVC esaslı pencere bulunmaktadır. Bu mekânın zemin ahşap ile kaplıdır.

5.4.7. 307 Mekânı

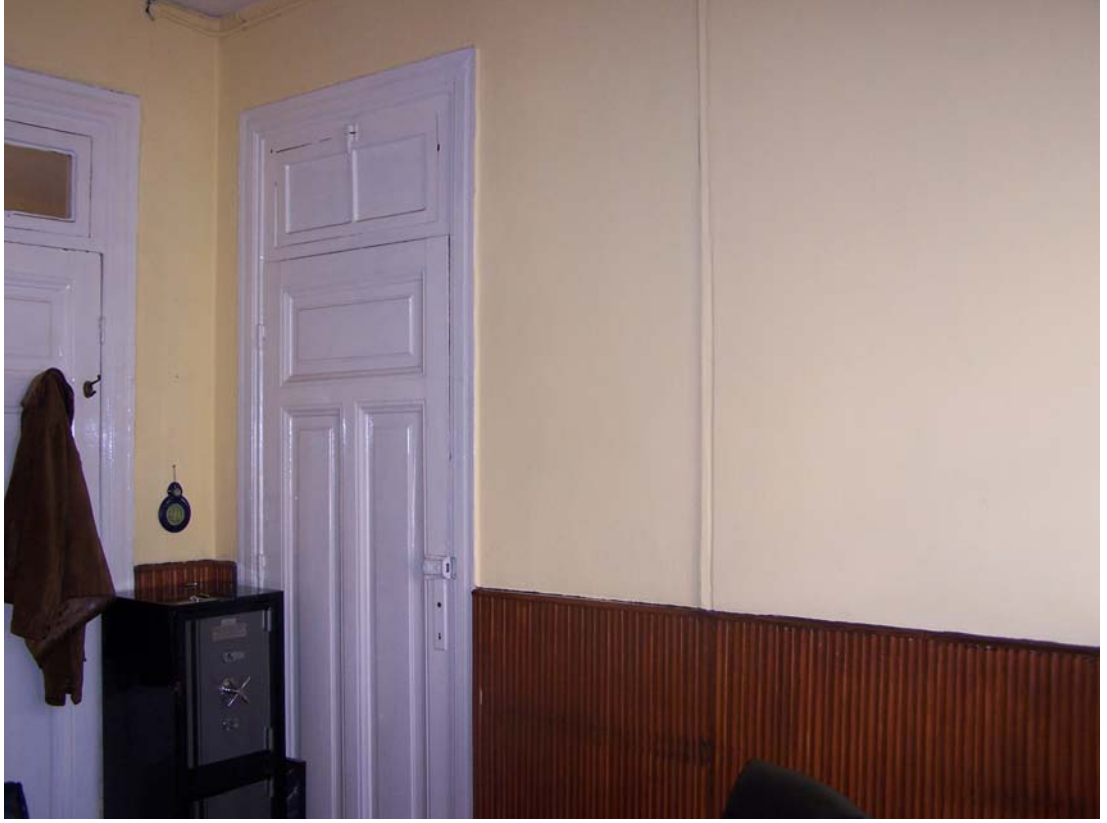
Merdiven kovanının karşısındaki orijinal çift kanatlı ahşap kapı ile 308 mekânına, oradan da bu mekâna ulaşılır. 307 ve 308 mekânları bir başka gümrük şirketi tarafından kullanılmaktadır. Sokağa bakan ve bu mekânın aydınlığını sağlayan kare sonradan yapılan PVC esaslı pencere bulunmaktadır (Şekil 5.40). Yaklaşık 1.00 m seviyeden bu mekânın duvarları ahşap ile kaplıdır. Bu mekânın özgün ahşap döşemesinin üzeri PVC esaslı malzeme ile kaplıdır.

Şekil 5.40: 307 mekânından görünüm

5.4.8. 308 Mekânı

Merdiven kovanının karşısındaki kapıdan bu mekâna geçilir. Giriş kapısının hemen sağında 309 mekânına geçişin sağlandığı, kullanılmayan çift kanatlı ahşap kapı bulunurken, yine aynı sırada 113x198 cm ebatlarında mekânın aydınlığını sağlayan PVC esaslı tek açılır kanadı olan pencere bulunmaktadır. Bu mekânın özgün ahşap döşemesinin üzeri PVC esaslı malzeme ile kaplıdır. 307 mekânına geçiş bu mekândan yapılır.

Şekil 5.41: 307 mekânından görünüm

Şekil 5.42: 308 mekânından 301 mekânına geçişin sağlandığı kapıdan görünüm

Şekil 5.43: 308 mekânından 307 mekânına geçişin sağlandığı kapıdan görünüm

5.4.9. 309 Mekânı

309 ve 310 mekânlarının Tekstil İthalat İşleri yapan bir firma tarafından kullanıldığı öğrenilmiştir. 208 ve 408 mekânlarıyla aynı plan düzenindedir. Kullanıcılarına ulaşamadığı için bu mekâna herhangi bir müdahale olup olmadığı görülememiştir.

5.4.10. 310 Mekânı

209 ve 409 mekânlarıyla aynı plan düzenine sahiptir. Kullanıcılarına ulaşamadığı için bu mekân görülememiştir.

5.4.11. 311 Mekânı

210 ve 410 mekânlarıyla benzer özelliklerdedir. Kullanılmayan bu mekân görülememiştir.

5.4.11. 312 Mekânı

Tuvalet olarak kullanılan bu mekânın yaklaşık alanı 4 m²'dir. 302 mekânına açılan kapı ile bu mekâna ulaşılmaktadır ve bu iki mekân arasındaki kot farkı 17 cm'dir.

Havalandırma boşluğuna açılan PVC esaslı pencere ile mekânın havalandırması sağlanır. Bu mekânın zemini 30x30 cm seramik malzeme ile kaplıdır.

5.5. Dördüncü Normal Kat

5.5.1. 401 Mekânı (Hol)

Üçüncü normal kattan 20 adet mermer basamakla dördüncü normal kat'a, yaklaşık alanı 13,22 m² olan, ana dağıtım mekânı olan kare hole (401) ulaşılır. Bu katta da merdiven üç kollu olarak bir üst kata devam etmektedir ve asansör bu merdiven kovasının içinde yer almaktadır.

Şekil 5.44: 401 mekânından görünüm

Şekil 5.45: 402 mekânından görünüm

Merdiven kovasının tam karşısındaki çift kanatlı orijinal kapı ile 407 mekânına, batısından 403 mekânı olan koridora, doğusundan ise 402 mekânı olan diğer koridora ulaşılır (Şekil 5.44). Merdiven kovasının tam karşısında, 207 mekânına ulaşılan kapının bulunduğu duvarda 105x210 cm ebatlarında bir pencerenin izi görülmektedir. Bu mekânın yüksekliği 3.19 m'dir. Tavan zemin kat, birinci, ikinci ve üçüncü normal kat tavanlarında olduğu gibi I profiller arası donatılı betonla doldurularak oluşturulmuştur ve üzeri sıvanmıştır. Mekânın zemini ise karo mozaik ile kaplıdır. Önce mekânın formunu alan 20x20 cm boyutundaki çiçek desenli bir karo mozaik bordür dönmekte ve bu sınırlanan alan içerisi ise yine 20x20 cm boyutlarındaki

geometrik desenli karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır. Ayrıca bu holde yer alan üç dilimli kalorifer peteği orijinaldir (Şekil 5.44).

5.5.2. 402 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovanının solunda bulunan ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklığın solundaki kapı ile 404 mekânına ulaşılmaktadır. 404 mekânın kapısının karşısında ise dikdörtgen kasalı açıklığın başladığı yerde bu koridor ahşap bir kapı ile kapatılmıştır (Şekil 5.45). 405 mekânına girilemediği için koridorun kapalı olan bu kısmının hangi işlev için kullanıldığı bilinmemektedir.

5.5.3. 403 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovanının sağında bulunan 140x262 cm ebatlarındaki ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklıktan 103 mekânına (koridor) geçilir. Bu koridor 408 mekânının kapı pervazının bittiği yerden kapatılmıştır (Şekil 5.46). 409 mekânının orijinal ahşap kapısı 410 mekânının giriş kapısını da içine alacak şekilde 408 mekânının giriş kapısının pervazının bittiği yere kadar çekilmiştir (Şekil 5.46). Bu mekândan 408, 409 ve 411 (wc) mekânlarına geçiş sağlanır. 403 mekânının zemini de diğer katlarda olduğu gibi 20x20 cm ebatlarındaki karo mozaik malzeme ile aynı düzende kaplanmıştır. Koridorun 410 mekânı içinde kalan kısmındaki karo mozaik malzemeler aynı düzeninde korunmuştur

Şekil 5.46: 401 mekânından 403 mekânının görünümü

5.5.4. 404 Mekânı

404 mekânı makine parçaları ticareti yapan bir şirket tarafından kullanılmaktadır. Bu mekanın sokağa bakan pencereleri özgündür. Üçgen başlıklı ve zemine kadar inen ahşap pencerelerin orta iki kanadı açılırken, kenarlarda kalan kısımları sabittir. Bu mekândan 405 mekânına bağlantının sağlandığı kapı kapalı tutulmaktadır ve kapı yüzeyi görülmektedir. Bu mekânının özgün ahşap zemini PVC esaslı bir malzeme ile kaplanmıştır.

5.5.5. 405 Mekânı

405 mekânının bir Hukuk Bürosu tarafından kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Fakat bu mekânının kullanıcılarına ulaşılamadığı için mekân hakkında bilgi verilememektedir.

5.5.6. 406 Mekânı

Bu mekân, 407 mekânı ile birlikte Kozmetik ve İthalat, Pazarlama Şirketi tarafından kullanılmaktadır. Bu mekâna giriş 407 mekânından çift kanatlı ahşap bir kapı ile sağlanmaktadır. 406 mekânının alanı yaklaşık 14,62 m² olan dikdörtgen bir mekândır (Şekil 5.48).

Şekil 5.47: 406 mekânından görünüm

Şekil 5.48: 406 mekânından görünüm

Sokağa bakan üçgen başlıklı ve zemine kadar inen özgün ahşap pencerenin orta iki kanadı açılırken, kenarlarda kalan kısımları sabittir (Şekil 5.47). Bu mekândan 405 ve 402 mekânlarına geçişi sağlayan özgün kapılara fiziksel müdahale edilmeden, üzerleri deri malzeme ile kaplanmıştır (Şekil 5.48). Bu mekândan 407 mekânına geçiş diğer katlarda olduğu gibi özgün çift kanatlı ahşap kapı ile yapılmaktadır. Bu mekânın ahşap olan özgün zemininin üzeri PVC esaslı bir malzeme ile kaplanmıştır.

5.5.7. 407 Mekânı

Merdiven kovanının karşısındaki özgün çift kanatlı ahşap kapı ile bu mekâna ulaşılır. 406 mekânı ile birlikte Kozmetik ve İthalat, Pazarlama Şirketinin ofis bölümleri olarak kullanılır ve 406 mekânına geçiş buradan sağlanır (Şekil 5.50). Giriş kapısının hemen batısında 408 mekânına geçişin sağlandığı kapının bulunduğu boşluğa gömme dolap yapılmıştır (Şekil 5.49). Aynı sırada 113x198 cm ebatlarında mekânın aydınlığını sağlayan PVC esaslı tek açılır kanadı olan pencere bulunmaktadır (Şekil 5.51). Bu mekânın ahşap olan özgün zemininin üzeri PVC esaslı bir malzeme ile kaplanmıştır.

Şekil 5.49: 407 mekânından 408 mekânına geçişin sağlandığı kapının raf olarak kullanılması

Şekil 5.50: 407 mekânından görünüm

Şekil 5.51: 407 mekânından görünüm

5.5.8. 408 Mekânı

Bu mekân ile birlikte 409 ve 410 mekânları bir ressam tarafından çalışma atölyesi olarak kullanılmaktadır. 403 mekânından (koridor) ahşap pervazlı çift kanatlı ahşap kapı ile bu mekâna girilmektedir. Giriş kapısının karşısında ise mekânın aydınlığını sağlayan 175x198 cm ebatlarındaki PVC pencere bulunmaktadır. Bu mekânın özgün ahşap döşemesi korunmuştur.

5.5.9. 409 Mekânı

409 mekânının özgün ahşap kapısı 410 mekânının giriş kapısını da içine alacak şekilde 408 mekânının giriş kapısının pervazının bittiği yere kadar çekilmiştir. Zemin döşemesinin özgün malzeme ve tasarımı korunmuştur (Şekil 5.54). Giriş kapısının sağında 410 mekânına girişin sağlandığı özgün kapı ve hemen yanında yine 410 mekânına geçişi sağlayan sonradan açıldığı düşünülen bir kapı daha vardır (Şekil 5.52). Aynı sırada mekânı aydınlatan tek kanatlı PVC pencere bulunmaktadır. Giriş kapısının karşısında bulunan duvarda sonradan açılan PVC esaslı bir başka pencere daha vardır (Şekil 5.53). Bu mekânında orijinal ahşap döşeme kaplaması korunmuştur.

Şekil 5.52: 409 mekânından görünüm

Şekil 5.53: 409 mekânından görünüm

Şekil 5.54: 409 mekânın giriş kapısı

5.5.10. 410 Mekânı

410 mekânı resim atölyesinin bir başka bölümü olarak kullanılmaktadır. Bu mekânın alanı yaklaşık 17.00 m²'dir. Giriş kapısının solunda iki adet PVC pencere bulunmaktadır. Sağında ise 411 (wc) mekânı ve merdiven kovası arasında kalan havalandırma boşluğuna açılan PVC pencere bulunmaktadır. Bu mekânın zemin kaplaması ahşaptır.

5.5.11. 411 Mekânı

Tuvalet olarak kullanılan bu mekânın yaklaşık alanı 4 m²'dir. 202 mekânına açılan kapı ile bu mekâna ulaşılmaktadır ve bu iki mekân arasındaki kot farkı 16 cm'dir. Havalandırma boşluğuna açılan PVC esaslı tek kanatlı pencere ile mekânın havalandırması sağlanır. Bu mekânın zemini 30x30 cm seramik malzeme ile kaplıdır.

5.6. Beşinci Normal Kat

5.6.1. 501 Mekânı (Hol)

Dördüncü normal kattan 20 adet mermer basamakla beşinci normal kat'a, yaklaşık alanı 13,22 m² olan, ana dağıtım mekânı olan kare hole (501) ulaşılır. Bu kata kadar mermer olan basamaklar, bu kattan çatı katına çıkarken ahşap olmaktadır (Şekil 5.56). Merdiven kovasının tam karşısındaki çift kanatlı özgün olmayan kapı ile 508 mekânına, batısından 503 mekânı olan koridora, doğusundan ise 502 mekânı olan diğer koridora ulaşılır (Şekil 5.57). Bu mekânın yüksekliği 3.20 m'dir. Bu katın döşemesi diğer katlardan farklı olarak volta döşemedir. I profiller sokak cephesine dik doğrultuda yerleştirilmişlerdir. Bu I profillerin arasında diğer katlardan farklı olarak tuğla malzeme olduğu düşünülmektedir (Şekil 5.59). Mekânın zemini ise karo mozaik ile kaplıdır. Diğer katlarda da olduğu gibi önce mekânın formunu alan 20x20 cm boyutundaki çiçek desenli bir karo mozaik bordür dönmekte ve bu sınırlanan alan içerisi ise yine 20x20 cm ebatlarındaki geometrik desenli karo mozaik malzeme ile kaplanmıştır. Ayrıca bu holde yer alan iki adet altışar dilimli kalorifer petekleri özgündür (Şekil 5.55).

Şekil 5.55: 501 mekânından görünüm

Şekil 5.56: 501 mekânından görünüm

Şekil 5.57: 501 mekânından görünüm

5.6.2. 502 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovanının doğusunda bulunan ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklığın solundaki kapı ile 504 mekânına, sağındaki kapı ile 507 mekânına, karşısındaki kapı ile 505 ve 506 mekânlarına ulaşılmaktadır. 502 mekânının karo mozaik malzeme ile kaplı olan zemini diğer katlarda da olduğu gibi korunmuştur (Şekil 5.58). Bu mekânın tavanı 501 mekânının tavanının uzantısıdır (Şekil 5.59).

5.6.3. 503 Mekânı (Koridor)

Merdiven kovanının batsında bulunan ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklıktan 503 mekânına (koridor) geçilir. Bu mekândan 509, 510, 511 ve 512 (wc) mekânlarına geçiş sağlanır. 503 mekânının zemini de 502 mekânındaki gibi 20x20 cm ebatlarındaki karo mozaik malzeme ile aynı düzende kaplanmıştır (Şekil 5.60).

Şekil 5.58: 502 mekânından görünüm

Şekil 5.59: 502 mekânından görünüm

Şekil 5.60: 501 mekânından 502 mekânının görünümü

5.6.4. 504 Mekânı

504 mekânı 505 ve 506 mekânları ile birlikte bir hukuk bürosu tarafından kullanılmaktadır. Bu mekânın sokağa bakan cephesinde kare PVC esaslı tek açılır kanadı olan pencere bulunmaktadır. Koridora (502) açılan kapı kapalı tutulmaktadır, bu mekâna geçişler 505 mekânından sağlanmaktadır. 3.20 m olan orijinal tavan yüksekliği sonradan yapılan asma tavan ile 2.76 m'ye indirilmiştir. Ahşap olan özgün zemin kaplaması korunmuştur.

5.6.5. 505 Mekânı

Sokağa açılan cumbanın yer aldığı mekânın sonradan ikiye bölünmesiyle 505 mekânı oluşturulmuştur. Özgün planında tek mekân olan 505 ve 506 mekânları sonradan yapılan alçıpan duvar ile iki farklı mekâna bölünmüştür (Şekil 5.61). 502 mekânından 505 mekânına ahşap özgün çift kanatlı kapı ile geçilir. 506 mekânına da bu mekândan ulaşılır (Şekil 5.62).

Şekil 5.61: 505 mekânından görünüm

Şekil 5.62: 505 mekânından görünüm

Sokağa bakan cephenin pahlı bölümlerinde 50 cm eninde PVC esaslı pencere bulunurken, sokağa paralel olan bölümünde ise 125 cm genişliğinde kare PVC esaslı pencere bulunmaktadır. Bu katın bütün pencereleri değiştirilmiştir. Diğer katlarda yer

alan, her iki pahın başladığı noktalarda yer alan 5x17 cm ebatlarında ki düşey çelik taşıyıcılar ve özgün tavan bu katta sonradan yapılan asma tavan nedeniyle görülememektedir. 505 mekânın zemini de ahşap malzeme ile kaplıdır.

5.6.6. 506 Mekânı

Sokağa açılan cumbanın ikiye bölünmesiyle oluşturulan diğer mekândır. Bu mekâna giriş 505 mekânından sağlanır. 502 mekânından bu mekâna açılan özgün çift kanatlı ahşap kapı kullanılmamaktadır ve hatta 506 mekânından bu kapının bulunduğu yer sıvanmıştır. Bu mekânın tavanı da alçı asma tavadır. 505 mekânında olduğu gibi bu mekânında zemini ahşap malzeme ile kaplıdır.

5.6.7. 507 Mekânı

507 mekânı emlak işleri yapan bir firma tarafından kullanılmaktadır. Bu mekâna giriş 502 (koridor) mekânından sağlanır. Bu mekânın sokağa bakan cephesinde kare PVC esaslı tek açılır kanadı olan pencere bulunmaktadır. 508 mekânına geçişin sağlandığı kapı kapalı tutulmaktadır. Bu mekânın tavanında, I profiller sokak cephesine dik doğrultuda yerleştirilmişlerdir. Zemin ahşap malzeme ile kaplıdır.

5.6.8. 508 Mekânı

Merdiven kovanının karşısındaki özgün çift kanatlı ahşap kapı ile bu mekâna ulaşılır. 509 mekânı ile birlikte muhasebe işleri yapan bir firma tarafından kullanılmaktadır. Giriş kapısının sağında 115x198 cm ebatlarında mekânın aydınlığını sağlayan PVC esaslı tek açılır kanadı olan pencere bulunmaktadır. Bu mekânın ahşap olan özgün zemininin üzeri PVC esaslı bir malzeme ile kaplanmıştır.

5.6.9. 509 Mekânı

Bu mekâna giriş 508 mekânından sağlanmaktadır. 509 mekânının 503 mekânına açılan ahşap kapısı kullanılmamaktadır. Mekânın aydınlığını sağlayan 175x198 cm ebatlarındaki PVC pencere bulunmaktadır. Bu mekânın ahşap olan özgün zemininin üzeri PVC esaslı bir malzeme ile kaplanmıştır.

5.6.10. 510 Mekânı

510 mekânı emlak işleri yapan bir firma tarafından kullanılmaktadır. 503 mekânından (koridor) çift kanatlı özgün bir ahşap kapı ile bu mekâna girilir. Giriş kapısının sağında kalan duvarda 75x195 cm ölçülerinde ve karşısında bulunan duvar yüzeyinde sonradan açılan bir pencere bulunmaktadır. Bu mekânın tavanında I profiller sokak cephesine paralel olarak konumlandırılmıştır (Şekil 5.63). Bu mekânın ahşap olan özgün zemininin üzeri halı ile kaplanmıştır.

Şekil 5.63: 510 mekânından görünüm

5.6.11. 511 Mekânı

511 mekânı sigorta firması tarafından kullanılmaktadır. Bu mekânın alanı yaklaşık 17.00 m²'dir. Koridor (503 mekânı) ile bağlantısı tek kanatlı özgün ahşap bir kapı ile sağlanmaktadır. Giriş kapısının batısında iki adet PVC pencere bulunmaktadır. doğusunda ise 512 mekânı ve merdiven kovası arasında kalan havalandırma boşluğuna açılan PVC pencere bulunmaktadır. Bu mekânın ahşap olan özgün zemininin üzeri halı ile kaplanmıştır.

5.6.12. 512 Mekânı

Tuvalet olarak kullanılan bu mekânın yaklaşık alanı 4 m²'dir. 502 mekânına açılan kapı ile bu mekâna ulaşılmaktadır ve bu iki mekân arasındaki kot farkı 15 cm'dir. Havalandırma boşluğuna açılan PVC esaslı tek kanatlı pencere ile mekânın havalandırması sağlanır. Bu mekânın zemini 30x30 cm seramik malzeme ile kaplıdır.

5.7. Cepheler

5.7.1. Giriş Cephesi

Giriş katı üzerine beş katlı iş hanı simetrik bir cephe düzenine sahiptir ve bina cephesi kat silmeleriyle üç bölüme ayrılmıştır. Yapının yatayda silmeler ile üç bölüme ayrılması ve her bölümün kendi içinde bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesi 19. yüzyıl batı mimarisinde geçerli olan bir yaklaşımdır. Modern bir cephe düzenine sahip olan bu yapı cephesinde, basık kemerler, çıkmanın altında yer alan konsollar, çiniler ve beşinci kat bitiminde yer alan saçak gibi geleneksel elemanlar kullanılmıştır. Bu geleneksel mimari elemanların kullanılmasının amacı, cephe üzerindeki batı mimari etkisinin azaltılarak ulusal mimarlık anlayışına göre cephenin düzenlemesidir. I. Ulusal Mimarlık dönemi yapılarının bir diğer ortak özelliği olan, tarihi görünüm vermek ya da yapıldığı çevreye uymak amacıyla cephenin kesme taşla kaplanmış izlenimini verecek şekilde sıvanması uygulamasını bu yapı üzerinde de görmekteyiz.

Binanın cephesinin üç bölümünden ilki diğer katlardan daha yüksek olan zemin kat ile birinci normal kat seviyesindeki kat silmesi arasında kalan ve zemin kat cephesini kapsayan alandır. Birinci normal kat seviyesindeki kat silmesiyle dördüncü normal kat seviyesindeki geometrik çini düzeniyle meydana gelen kat silmesi arasında kalan alan ikinci bölümü oluştururken, dördüncü kat seviyesindeki silme ile beşinci kat tavan döşemesinin bittiği bölümde bulunan silme arasında kalan alan üçüncü bölümü meydana getirmektedir (Şekil 5.64, Şekil 5.65, Şekil 5.66).

Şekil 5.64: Sabit Bey (Muradiye) Han'ın giriş cephesi rölövesi.

Birinci bölüm, zemin kat cephesi kemerli bir cephe düzenine sahiptir. Ayaklar arasındaki üç basık kemer cephede geniş açıklıklar oluşturur. Bu basık kemerlerin

üzerinde çini bezemeler yer almaktadır. Kat silmesi ile kemer arasında kalan bu çini bezemeler 10x10 cm ölçülerinde ve üç farklı renkte düzenlenmişlerdir. Kat silmesinin altında yatayda bir sıra düşeyde ise üç sıra açık lacivert renk çini yer alarak dikdörtgen bir çerçeve oluşturmuştur. Bu sınırlanan alan içerisi ise bir sıra turkuaz renkli çini ile doldurulmuştur. Bu dikdörtgen çerçeve ile kemer arasında kalan alan ise koyu lacivert renkli çini ile kaplanmıştır.

Şekil 5.65: Cepheden genel görünüm

Şekil 5.66: Cepheden genel görünüm

Orta kemer üzerinde birinci normal katta başlayan çıkma bulunurken, orta kemerin sağında bulunan kemerin içerisinde ise ana giriş kapısı bulunmaktadır. Orta kemerin bulunduğu açıklıktan zemin kata ulaşımı sağlayan kapı bulunur. Soldaki kemerin içersinde ise zemin katın aydınlığını sağlayacak şekilde doğrama sistemi düzenlenmiştir. Zemin kat duvar kalınlığı 50 cm iken, giriş cephesinde 75 cm,'dir. Buradan zemin cephe duvarının 25 cm mermer ile kaplı olduğu anlaşılır. Binanın cephesi sarı renkli bir boya ile boyandığı için cephedeki kaplama malzemesinin mermer olduğunu tanımlamak oldukça güçtür; ancak, dikkatle bakıldığında mermer malzeme üzerinde montaj delikleri görülmektedir. Kemer ayakların kenarlarında düşey doğrultuda mermer dekoratif elemanlar bulunmaktadır. Ayrıca orta kemer üzerinde üzerinden başlayarak devam eden çıkmanın altında onu taşıyan iki konsol

bulunmaktadır. Zemin kat seviyesinde tüm cephe, kesme taşla kaplanmış izlenimini verecek şekilde düzenlenmiştir. Birinci kat döşeme seviyesindeki kat silmesi ile giriş cephesi vurgulanmaktadır. Orta kemerin sağındaki konsolun yanında klima dış ünitesi bulunmaktadır.

Şekil 5.67: Cepheden genel görünüm

İkinci bölümü oluşturan birinci kat seviyesindeki silme ile beşinci kat seviyesindeki silme arasında kalan alan, birinci, ikinci, üçüncü normal katları içermektedir. Birinci katta, basık kemerli özgün ahşap pencere açıklıklarının üzerinde yer alan dekoratif çini bezemeler yer almaktadır. Çini levhalar altta kemer eğrisine paralel iken üstte pencere açıklığı kenarlarını dikdörtgene tamamlar. Çıkmanın pahlı bölümlerinde 50 cm genişliğinde, cepheye paralel yüzeyinde 125 cm genişliğinde iki tane ve çıkmanın her iki yanında cephe yüzeyinde 190 cm genişliğinde pencereler bulunur. Bu ahşap giyotin pencereler özgündür ve bütün pencereler üzerinde dekoratif çini bezemeler bulunur. Ayrıca çıkmanın cepheye paralel yüzeyinde iki giyotin pencere arasında 8 tane 10x20 ölçülerinde turkuaz renkli dikdörtgen çiniler yer almaktadır (Şekil 5.68). Yine birinci kat seviyesinde binanın iki köşesinde de yer alan sarı, koyu lacivert ve turkuaz renkler kullanılarak oluşturulan geometrik çini rozetler bulunmaktadır. İkinci kat seviyesinde ise pencere düzeni aynı şekilde devam ederken basık kemerli pencereler yerini düz atkılı pencerelere bırakmıştır. Cephenin sol bölümünde yer alan

pencere PVC esaslı iken diğerkleri özgün ahşap giyotin pencerelerdir. İkinci kat pencere lento seviyesinde 45 derecelik açılı ile duran, koyu lacivert, sarı ve turkuaz renklerden meydana getirilen geometrik biçimli kare çini rozet yer almaktadır. Üçüncü katta da aynı kare pencere düzeni devam etmektedir. Fakat bu kattaki bütün pencereler değiştirilmiştir ve PVC esaslıdır. İkinci ve üçüncü kat pencereleri üzerinde çini bezemeler yoktur. Dördüncü kat seviyesinde beyaz ve koyu lacivert çinilerden oluşan kat silmesi yer almaktadır. Binanın her iki köşesinde çinilerle oluşturulan geometrik dekoratif çini bezeme yer almaktadır.

Şekil 5.68: İkinci normal kattan görünüm

Üçüncü bölüm dördüncü ve beşinci normal katları içermektedir. Dördüncü normal katta pencere düzeni diğer katlardaki ile birlikte cephe bütünlüğünü korumuştur. Fakat kare ve basık kemerli pencerelerin yerini üçgen tepeli pencereler almıştır. Zemine kadar inen bu üçgen pencerelerin orta iki kanadı açılırken, kenarlarda kalan kısımları sabittir. Bu pencereler zemine kadar devam ettikleri için önlerinde demir korkuluklar bulunmaktadır (Şekil 5.69). Üçgen tepeli pencereler üzerinde de çini bezemeler bulunmaktadır. Birinci normal kattan farklı olarak, çıkmanın cepheye paralel olan yüzeyinde iki üçgen tepeli pencere üzerinde çini bezeme ayrı ayrı değil bir bütün oluşturacak şekilde tasarlanmıştır ve bu çini bezemenin ortasında

Osmanlıca “bilcemaad” yani “herkes için” anlamına gelen bir yazı bulunmaktadır. Dördüncü kat bitiminde ahşap konstrüksiyonlu, üzeri çinko malzeme ile kaplı bir saçak yer almaktadır (Şekil 5.69). Beşinci katta, ikinci ve üçüncü katlarda olduğu gibi kare pencereler devam etmektedir. Bu pencerelerin de hepsi değiştirilmiştir. Beşinci normal katta yer alan dekoratif kesitli bir silme ile cephe bütünlüğü tamamlanmıştır.

Şekil 5.69: Dördüncü normal kattan görünüm

Şekil 5.70: Beşinci normal kattan görünüm

Daha sonraki yıllarda çatı değiştirilerek ve yükseltilerek, araya bir kat yapılmıştır. Bu ek cephe bütünlüğünü bozmaktadır. Çıkma bölümünün bittiği yer teras olarak kullanılmaktadır ve terasın önünde bir korkuluk yer almaktadır. Çatı arasından bu terasa çıkışı sağlayan bir kapı bulunmaktadır (Şekil 5.70).

5.8. Strüktürel Özellikler

Yapının taşıyıcı sisteminin yığma kâgir, düşey taşıyıcı elemanlarının dolu tuğla duvarlar olduğu gözlenmektedir. Fakat bu yapı dikkatle incelendiğinde yatay ve düşey doğrultuda binanın çelik taşıyıcılarla desteklendiğini görmekteyiz. Pencere, kapı lentolarında ve döşemelerde çelik malzeme kullanıldığı gözlenmektedir. Binada metal dedektör kullanılarak çelik malzemelerin kullanıldığı yerler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu metal dedektör, sıva altında ancak 7.5 cm'ye kadar metal elemanları algılayabilmektedir. Daha profesyonel aletlerle bu binada bu doğrultuda çalışmalar yapılabilirse yapıda kullanılan çelik elemanlar hakkında daha kapsamlı bilgi elde edilebilir.

Şekil 5.71: Metal dedektör ile çelik malzeme tespit çalışmalarından görünüm

Zemin kat Z01 mekânında bulunan sivri kemerlerin yer aldığı yatay aksın Z07 mekânındaki uzantısında, dolu tuğla taşıyıcı ayak ve bu ayakları birbirine bağlayan 23x36 cm boyutlarında çelik kirişler bulunmaktadır. Bu dolu tuğla ayakların içerisinde de metal taşıyıcı eleman olduğu düşünülmektedir. Fakat yaptığımız çalışmalarda kullandığımız cihazın kapasitesinin yetersizliğinden dolayı bu doğrultudaki düşüncemiz kontrol edilememiştir. Aynı kirişin Z01 mekânındaki sivri kemerlerin üzerinde de devam ettiği düşünülmektedir. Fakat bu yüzeyin sıvalı olmasından dolayı bu çelik kiriş gözle görülememektedir.

Şekil 5.72: Pencere üst seviyesinde (lento) metal eleman kullanımı

Z08 mekânındaki binanın üçüncü yatay aksında 23x36 cm ebadındaki çelik kiriş görülmektedir. Bu çelik kirişlere destek veren 30x30 cm ebadında çelik kolon bulunmaktadır. Bu çelik kolon çelik kirişi saracak şekilde kaynak yapılarak mesnetlenmiştir. Bu çelik kirişin uzantısının Z03 ile Z04 mekânlarını ayıran duvarın üzerinde de devam ettiği düşünülmektedir.

Sokağa açılan cumbanın yer aldığı mekânda, birinci, ikinci üçüncü ve dördüncü normal katlarda, her iki pahın başladığı noktalarda 5x17 cm ebatlarında düşey çelik taşıyıcılar yer almaktadır. Bu çelik taşıyıcılar giriş cephesine paralel çelik kiriş ile bulonlar ile mesnetlenmektedir. Bu çelik kirişlerin tüm giriş cephesi boyunca devam ettiği düşünülmektedir.

Ayrıca metal dedektör ile yapılan çalışmalarda düşey doğrultuda iki noktada düşey metal taşıyıcı tespit edilmiştir. Bunlardan birincisi, merdiven kovasının solunda

bulunan ahşap pervazlı dikdörtgen kasalı açıklığın merdiven tarafındaki pervazın yanında metal dedektör cihazı ile metal eleman tespit edilmiştir. Bu nokta zemin

katta ise dolu tuğla taşıyıcı ayağın üzerine denk gelmektedir. Buda bize dolu tuğla taşıyıcı ayakların içerisinde düşey doğrultuda metal taşıyıcıların olabileceği fikrini ortaya koymamıza neden olmuştur. Diğer ise, merdiven kovanının karşısında bulunan çift kanatlı kapı ile ulaşılan mekânı, giriş cephesinde bulunan mekâna bağlayan kapının pervazının yanında bulunmaktadır. Bu düşey metal eleman zemin katta ikinci aksta bulunan çelik girişin üzerine gelmektedir.

Bu yapının döşeme siteminde de farklılıklar gözlenmektedir. Döşemeler bölümünde detaylarıyla anlatılacaktır.

5.8.1. Temeller

Yapıda çalışma kapsamında kazı veya sondaj yapma imkânları olamadığı için yapının temeli hakkında bilgi sahibi olunamamıştır. Fakat bu yapının arsası deniz doldurularak oluşturulan bir çevrede bulunmaktadır. Bulunduğu çevre itibariyle, temellerinde ahşap kazıklar veya beton kullanılarak yapılan bir temel üzerine yapının devam ettiği düşünülebilir. Çünkü aynı yıllarda Vedat Tek'in Karaköy Meydan'ında yaptığı ve 1958 yılında yıktırılan Seyr-ü Sefain Acente Binasının temelini radye olduğu bilinmektedir (Batur, 2003).

5.8.2. Duvarlar

Yapının dış duvarları ve taşıyıcı ayakların dolu tuğla ile yapıldığı anlaşılmakla birlikte özellikle zemin katta bölme duvarlarda delikli tuğla malzeme de gözlenmiştir.

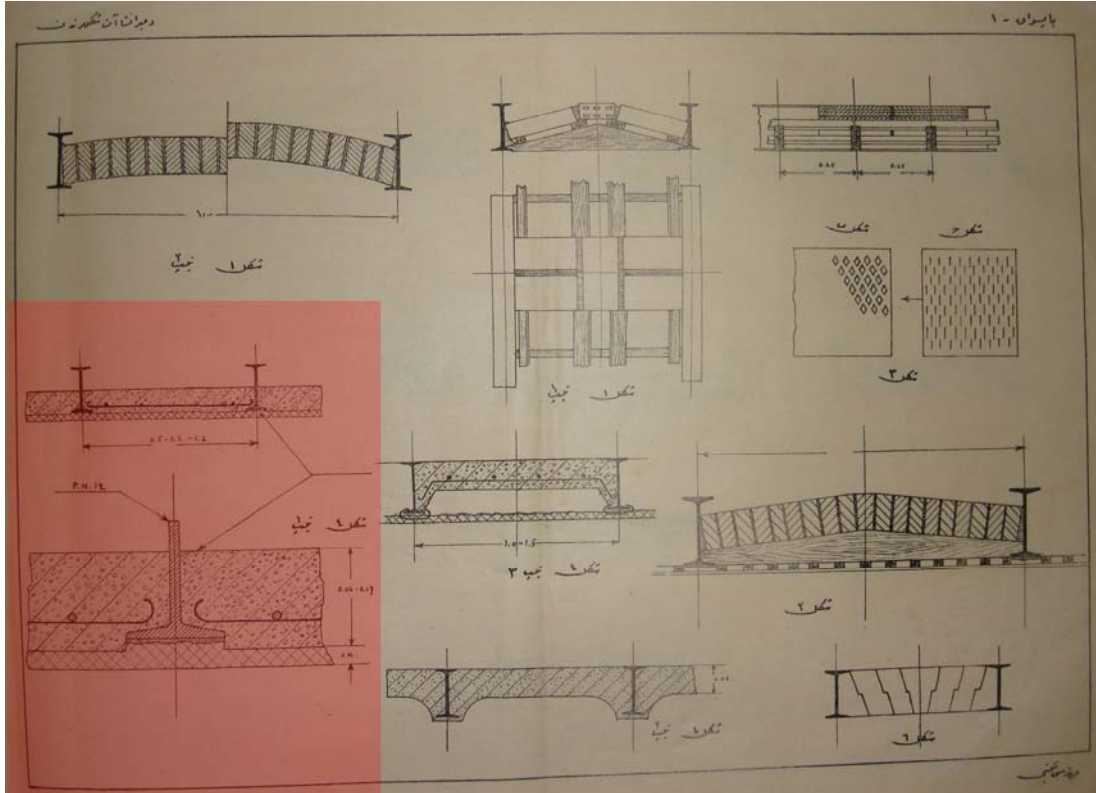
Şekil 5.73: Giriş cephesindeki mermer kaplama malzemesi ve montaj deliği

Yapının zemin kat dış duvarları ön cephe dışında 50 cm'dir. Giriş cephesinin bulunduğu duvar ise 75 cm'dir. 50 cm dolu tuğla duvarın 25 cm'si mermer malzeme ile kaplanmıştır. Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü normal katlarda duvar kalınlıkları 36 cm'dir. Beşinci normal katta ise duvar kalınlığının 25 cm'ye indiğini görmekteyiz. Katlar yükseldikçe binanın yükünün hafifletilmeye çalışıldığını görmekteyiz.

5.8.3. Döşeme Sistemi

Binada iki farklı döşeme sistemi görmekteyiz. Bu yapıda beton malzemenin döşemelerde kullanıldığını tespit edilmiştir. Zemin kat, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü normal katlarda 7 x 14 cm ebatlarındaki I profiller arası donatılı beton ile doldurularak döşeme sistemi oluşturulmuştur. Z08, Z06 ve 209 mekânlarının tavanlarında I profiller ve bu profiller arasında buluna beton içerisindeki çelik donatı elemanları görebilmekteyiz.

Beşinci normal kat tavanı ise klasik volta döşemedir. I profiller arasına tuğla malzeme kullanılarak döşeme sistemi oluşturulmuştur.

Şekil 5.74: Döşeme detayı

5.8.4. Örtü Sistemi

Sabit Bey Han'ının çatısı değiştirilmiştir. Çatı yükseltilerek kullanılabilir mekanlar elde edilmiştir (Şekil 5.75). Bu mekânların eklendiği kesim ön cepheye doğru eğimli ve üzeri kiremit ile kaplıdır. Kısmen kırma çatı olarak çözülen diğer bölümlerin üzeri ise oluklu levha malzeme ile kaplıdır.

Şekil 5.75: Yükseltilmiş çatıdan görünüm

Şekil 5.76: Asansör kulesinin üst örtüsünün görünümü

Şekil 5.77: Çatı örtüsünden görünüm

Şekil 5.78: Çatı örtüsünden görünüm

5.9. Bozulmalar ve Nedenleri

Yapının onarım kararlarını ve tekniklerini belirleyebilmek için bozulmaların ve nedenlerinin çok doğru şekilde tespit edilmesi gerekmektedir.

Muradiye Han'da bozulmalar ağırlıklı olarak mekânsal bozulmalardır. Kullanıcılar mekânları işlevleri doğrultusunda değiştirmişlerdir.

5.9.1. Mekânsal Bozulmalar

Zemin katta, Z04 mekânından Z05 mekânına geçişi sağlayan sonradan açılan demir kapı ve çalışma tezgâhının yanında, Z05 mekânına geçişi sağlayan özgün kapı kapatılarak raf yapılmıştır.

Z07 ve Z08 aslında tek mekândır, fakat sonradan yapılan bazı değişikliklerle işleve uygun şekilde ayrılmıştır. Z01 mekânında bulunan sivri kemerlerin yer aldığı yatay aksın Z07 mekânındaki uzantısından Z07 ile Z08 mekânları sonradan yapılan ahşap konstrüksiyon ile ikiye ayrılmıştır. Bu mekân şirketin ofis bölümü olarak kullanılırken Z08 mekânı depo olarak kullanılmaktadır.

Z08 mekânı depo olarak kullanılmaktadır. Bu mekâna sonradan bir tuvalet (Z09) ve bir mutfak (Z10) yapılmıştır. Ayrıca bu mekân ile Z06 mekânı arasındaki geçişi sağlayan kapı kapatılmıştır.

Z08 mekânında sonradan yapılan bir asma kat bulunmaktadır. Bu asma kat 5x19 cm boyutlarındaki ana taşıyıcı kirişler üzerine, bu kirişlere dik doğrultuda oturtulan 5x10 cm boyutlarındaki ahşap kirişler üzeri 3 cm kalınlığındaki ahşap ile kaplanarak oluşturulmuştur.

Birinci normal katta 102 mekânından (koridor) 105 no'lu mekâna geçişi sağlayan kapının bulunduğu bölüm sonradan yapılmıştır. Bu bölümdeki, duvar kaldırılarak ahşap bir konstrüksiyonla yeni bir bölme duvar yapılmıştır. Bu koridordan 104 mekânına geçişi sağlayan kapı değiştirilmiş ve ileri alınmıştır.

İkinci normal katta, merdiven kovanının solunda sonradan yapılan alçıpan duvar ile kapatılan 202 mekânına ulaşılır. 202 mekânı, kendisini 201 mekânından ayıran

duvarın aksından kapatılmıştır ve 80 cm enindeki bir amerikan kapı ile bu mekâna ulaşılmaktadır.

Üçüncü normal katta, merdiven kovanının solunda bulunan ahşap söveli dikdörtgen kasalı açıklık alçıpan duvar ile kapatılmıştır. 102 mekânına (koridor), bu alçıpan duvar içinde bulunan 80x205 cm'lik bir amerikan kapı ile ulaşılmaktadır.

Dördüncü normal katta ise; 403 mekânı, 408 mekânının kapı pervazının bittiği yerden kapatılmıştır. 409 mekânının özgün ahşap kapısı 410 mekânının giriş kapısını da içine alacak şekilde 408 mekânının giriş kapısının pervazının bittiği yere kadar çekilmiştir.

Bu mekânsal değişimlerden başka, bütün katlarda özgün ahşap kapı kanatlarının da değiştirildiği görülmektedir.

5.9.2. Strüktürel Bozulmalar

Yapılan çalışmalar sonucunda yapıda strüktürel bozulmalar tespit edilmemiştir. Fakat giriş cephesinde kat döşemeleri seviyesinde sıvalarda patlamalar görülmektedir. Bu patlamaların döşeme seviyesinde bulunan çelik elemanların korozyona uğramasından kaynaklanan problemler olduğu düşünülmektedir.

Şekil 5.79, Şekil 5.80: Üçüncü ve dördüncü normal kat döşeme seviyesindeki bozulmalar

5.9.3. Malzeme Bozulmaları

Yapıda küçük tamiratların sonucunda zemin kaplaması olan karo mozaiklerde bozulmalar gözlenmektedir.

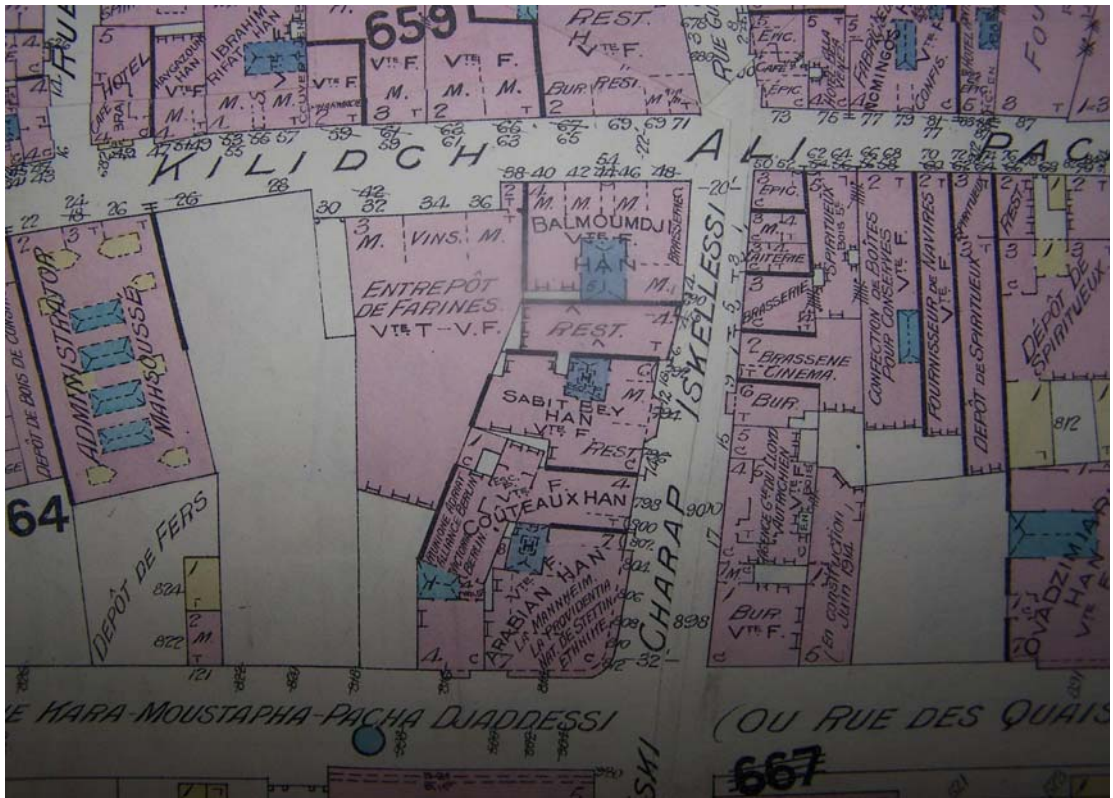
Zemin katta; Z07 mekânının özgün zemin kaplama malzemesi değiştirilmiştir. Sokaktan Z07 mekânına girişi sağlayan ahşap kapı ile Z08 mekânına girişi sağlayan kapı arasında kalan 1.20 m enindeki geçiş aksı 30x30 cm ebadındaki seramik malzeme ile kaplanmışken, diğer ofis alanları ise laminat parke ile kaplanmıştır.

Ayrıca diğer katlarda özgün zemin kaplaması olan ahşap malzemenin halı veya PVC esaslı malzemelerle kaplandığı görülmektedir.

Yapının cephesinde dördüncü normal kat seviyesindeki kat silmesinde çini malzemelerin döküldüğü gözlenmektedir.

6. RESTİTÜSYON

Yapıya ait kapsamlı bilgi verecek nitelikte hiçbir özgün belgeye ulaşılamamıştır. Geçen süre içinde yapıya çok fazla müdahale edilmediği görülmektedir. Bu nedenle yapının restitüsyon çizimleri, yapı üzerinde tespit edilen veriler doğrultusunda ve 1905 tarihli Goad Sigorta Haritaları'nın 1914 yılında gerçekleştirilen revizyon paftalarından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. 1914 tarihli bu haritada, Sabit Bey Hanı'nı yapıya ait bazı verilerle birlikte görmekteyiz (Şekil 7.1).

Şekil 6.1: 1914 tarihli Goad Sigorta Haritası, (İstanbul Çelik Gülersoy Kitaplığı)

Muradiye Han'da bozulmalar ağırlıklı olarak mekânsal değişikliklerdir. Fakat bu bozulmalara rağmen yapının özgün plan şeması ve değiştirilen elemanlar kolaylıkla tespit edilmektedir. Çünkü bir katta değiştirilen yapı elemanı, diğer katlarda özgün malzeme ve biçiminde görülebilmektedir.

Zemin katta günümüzdeki kullanımın gereksinimlerinden kaynaklanan mekânsal değişiklikler yapılmıştır. Çay ocağı (Z04) olarak kullanılan mekân havalandırma

boşluğunun bir bölümünü de içine alacak şekilde genişletilmiştir. 1914 tarihli Goad Sigorta Haritası'nda havalandırma boşluğunun üst örtüsünün olmadığını ve Z05 mekanından bu havalandırma boşluğuna bakan bir pencere olduğunu anlamaktayız (Şekil 7.1). Bu haritadan ve tespitlerden yararlanılarak bu mekânın özgün plan düzeni belirlenip restitüsyon çizimleri yapılmıştır.

Z08 mekânın karo mozaik zemin kaplamasının biçiminden, Z07 mekânın özgün karo mozaik zemin kaplamasının nasıl olduğu kolaylıkla anlaşılabilmektedir.

Z06 ile Z07 mekânlarını ayıran duvar üzerindeki sıva çatlaklarından, bu mekânları birbirine bağlayan kapının varlığı tespit edilmektedir.

Birinci normal katta, 102 ile 105 mekânlarını ayıran ve sonradan kaldırılan duvarın özgün durumu diğer katlardan tespit edilebilmektedir.

Yapıldığı dönemden günümüze kadar han olarak kullanılan bu yapıda gerçekleştirilen en önemli değişiklik eklenen çatı katıdır. Çatı yükseltilerek bir bölümüne kat eklenmiştir. 1914 tarihli Goad Sigorta Haritasından bu yapının çatısının olmadığını ve üzerinin çimento veya beton malzeme ile kaplandığı öğrenmekteyiz. Harita üzerinde “C” harfi yazmaktadır ve lejand da bu harfin karşılığında çimento veya beton yazdığını görmekteyiz (Şekil 7.1). Buradan da yapının üzerinin bu malzemelerle kaplı olduğunu anlamaktayız. Ayrıca harita üzerinden sadece asansör kovanının üzerinin kırma çatı ile örtülü olduğunu görmekteyiz.

Yapının arka cephesindeki tüm pencereler ile ön cephede ikinci normal katta bir pencere, üçüncü ve beşinci normal katlarda tüm ahşap pencerelerin pvc esaslı pencereler ile değiştirildiğini görmekteyiz. İkinci ve dördüncü normal kat ön cephe pencerelerinin özgün biçim ve kesiti korunarak günümüze ulaşmıştır.

7. RESTORASYON

Ticaret yapısı olarak tasarlanan ve inşa edilen Sabit Bey Han'ının restorasyon projesi kapsamında da özgün işlevi korunacaktır. Günümüze gelene kadar yapının özgün işlevinin devam etmesinden dolayı yapı, özgün niteliklerini bozacak müdahalelere çok fazla maruz kalmamıştır. Bu nedenle sahip olduğu değerlerin kaybedilmeden korunabilmesi için özgün tasarımına ve özelliklerine uygun yeniden kullanımını içeren restorasyon projesi hazırlanmıştır. Gözlemlenen sorunlar doğrultusunda genel olarak yapıya önerilen müdahaleler aşağıda anlatılmıştır.

Giriş cephesinde zemin kat seviyesinde yer alan dekoratif mermer kaplamalar beyaz plastik boya ile boyalıdır. Mermer malzeme boya kaldırılmadığı sürece anlaşılmamaktadır. Mermer elemanların temizlenerek özgün dokusu ortaya çıkarılacaktır.

Yapının ön cephesinin kat döşemeleri seviyesindeki sıvalarda patlamalar gözlenmektedir. Sıvalardaki bu patlamaların döşeme içerisinde yer alan ve aks boyunca devam eden çelik elemanların korozyona uğramasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Uygulama esnasında bu bölümlerin açılması gerekmektedir. Demir elemanların korozyonunun önlenmesinden sonra sıvaların tamamlanması öngörülmekle birlikte, çalışmalar sırasında çıkacak verilere göre müdahale tekniği geliştirilecektir.

Ön cephede bulunan klimalar kaldırılacaktır ve klimalardan kaynaklanan cephe yüzeyindeki tahribatlar, yapının özgün harcına benzer özelliklere sahip olan onarım harcı ile doldurulup sıvanacaktır. Cephede dördüncü normal kat seviyesinde bulunan ve çinilerden oluşan kat silmesinin başlangıç kısmında dökülen çini elemanlar özgün biçim ve deseninde yenilenecektir. Ayrıca cephede yer alan çinilerin AB57 jeli ile temizliği yapılacaktır. Yine ön cephede bulunan dekoratif saçığın üzerinde yer alan

Çinko kaplamada tahribatlar bulunmaktadır ve onarımlar esnasında bu çinko kaplama da değiştirilecektir.

Cephe üzerinde yer alan aydınlatma elemanları, kablolar ve firma tabelaları kaldırılacaktır.

n cephede bulunan ahşap doğramalı pencerelerin biçimi aynen korunacak, ancak çift cam uygulanacaktır. n ve arka cephelerde yer alan sonradan eklenen PVC esaslı pencereler, n cephedeki ile benzer bir yaklaşımla özgün biçim ve özelliklerinde çift camlı yapılacak olan ahşap pencereler ile değiştirileceklerdir. Bütün katlarda merdiven kovanının karşısındaki duvar üzerinde bulunan, kat holüne açılan ve sonradan kapatılan ahşap giyotin pencere özgün niteliklerine uygun olarak yeniden yapılacaktır.

Ofis mekânlarında kullanılmayıp farklı malzemelerle kapatılan özgün ahşap kapılar, bu malzemelerden arındırılarak ortaya çıkarılacaktır. Yapının genelinde tüm kapı ve pervazlar incelenip, hasarlı olanlar özgün niteliklerine uygun onarılacak veya yenileneceklerdir. Yerinde olmayan kapılar ise özgün tasarım ve malzemesinde yeniden yaptırılacaktır.

Yapının zgn döşemeleri korunacaktır. Zemin kat mekânlarında, koridor ve hollerde kullanılan ve yapının özgün döşeme kaplaması olan karo mozaiklerde kısmen bozulmalar ve farklı malzeme ile btnlemeler gözlenmektedir. Müdahale edilen bu bölümler temizlenip, özgün niteliklerine uygun olarak onarılacaktır. Yapının ofis mekânlarında kullanılan PVC esaslı ve halı gibi kaplama malzemeleri kaldırılacaktır. Bu mekânlar yapının özgün kaplama malzemesi olan ahşap ile yeniden düzenlenecektir.

Zemin katta Z07 ve Z08 mekânlarında sonradan yapılan bütün ekler kaldırılacaktır. Z06 mekânından Z07 mekânına geçişin sağlandığı kapı restorasyon projesi kapsamında açılacaktır.

ay ocağı olarak kullanılan Z04 mekânı restitsyonuna uygun olarak yeniden düzenlenecektir. Zaman içinde yapılan değişiklerle kapatılıp çay ocağına dhil edilen

havalandırma boşluğu özgün boyutlarında tekrar yapılacaktır, mekânın havalandırması ve aydınlığı bu bölümden sağlanacaktır. Şu anda raf olarak kullanılan özgün ahşap kapı yeniden özgün işlevine uygun düzenlenecektir. Çay ocağı (Z04) ile depo (Z05) arasındaki bağlantı bu kapı ile sağlanacaktır. Z05 mekânının aydınlığını sağlamak amacı ile havalandırma boşluğuna, restitüsyon planına uygun bir pencere açılacaktır.

Birinci normal katta, koridor (102) ile İstanbul Konseyi Derneği tarafından kullanılan mekân (105) arasındaki sonradan yapılan ahşap konstrüksiyonlu duvar kaldırılarak yerine taşıyıcı sistem sürekliliği açısından gerekli olan, özgün malzeme ve tekniğiyle yeni duvar yapılacaktır.

504, 505 ve 506 mekânlarının tavanlarında yapılmış olan asma tavan sökülerek özgün tavan ortaya çıkarılacaktır.

Sabit Bey Han'ının özgün tasarımında çatısının olmadığı yapılan araştırmalarda görülmüştür. Yapının özgün niteliğini ve özelliklerini bozan, yapıya sonradan eklenen çatı ve çatı arasında yükseltilerek oluşturulan ara kat kaldırılacaktır. Sadece merdiven kovanının üzerine restitüsyonuna uygun çatı yapılacaktır. Ayrıca çatının sonradan yapılmasıyla yağmur boruları ön cephede yer almaktadır. Bu yağmur boruları da restorasyon uygulamaları esnasında kaldırılacaktır. Çatının kaldırılmasıyla teras çatıda biriken sular, gerekli eğim sağlanarak arka cephede yağmur borularıyla zemine aktarılacaktır.

8. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Vedat Tek'in aynı dönemde gerçekleştirdiği diğer yapılarıyla yapılacak bu karşılaştırma Sabit Bey Hanı'nın mimarlık ve restorasyon tarihi yönünden değerlendirilmesi açısından önemlidir. Vedat Tek tarafından tasarlanan Mes'adet Hanı Sirkeci'de Rüstem Paşa Mahallesi, Yalı Köşkü Caddesi'nde yer alan önemli iş merkezi yapılarından biridir (Şekil 8.1). Günümüzdeki ismi Liman Han olan Mes'adet Hanı geliri şehzadelere ait bir iş hanı olarak 1915 yılında inşa edilmiştir.

Şekil 8.1: Liman Han genel görünüm

Liman Han, Vedat Bey'in 1911–1915 yıllarında Sabit Bey Hanı ve Seyr-ü Sefain Acente Binası ile birlikte tasarladığı en önemli yapılardan biridir. Liman Han ve Seyr-ü Sefain Acente Binasının betonarme karkas sistem ile inşa edildiğini biliyoruz (Şekil 8.2, Şekil 8.3). Seyr-ü Sefain Acente Binasının 1958 yılındaki yıkımına ait

fotoğraflarda yapının betonarme strüktürünü görürken, Liman Han'ın betonarme strüktürünü ise yapı üzerindeki incelemelerden anlayabilmekteyiz.

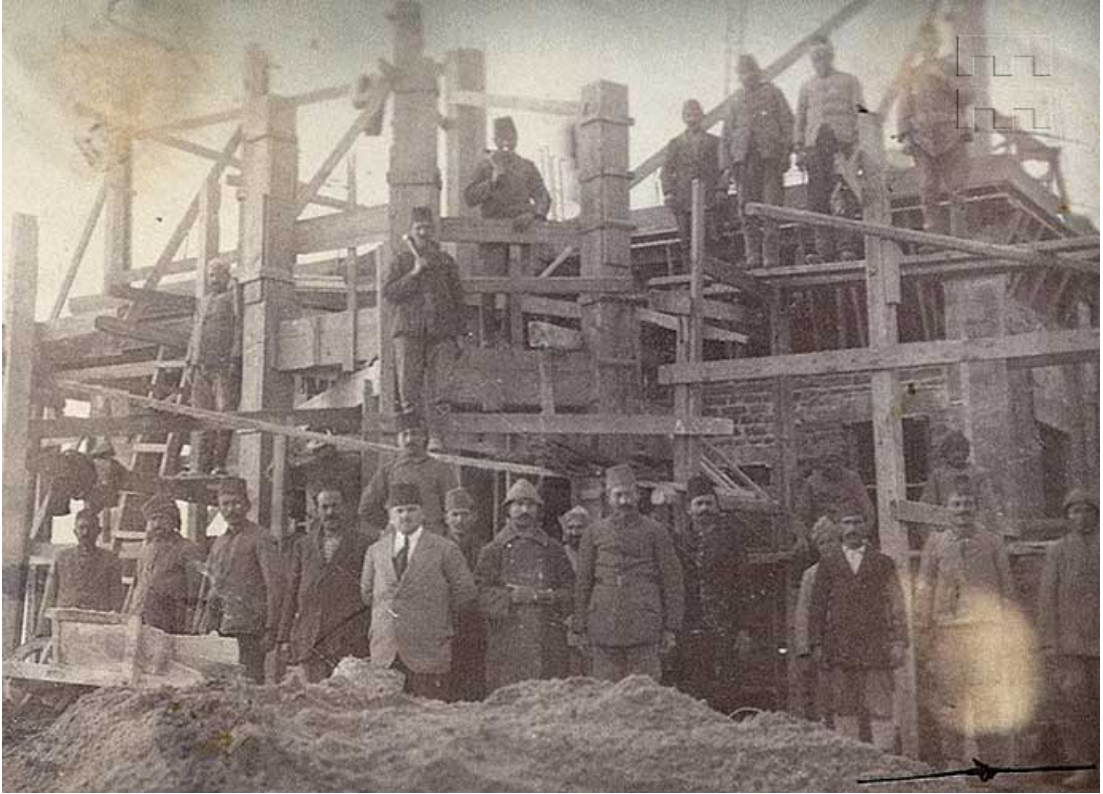
Şekil 8.2: Seyr-ü Sefain Acente Binasının yıkımından bir görünüm, (Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi)

Şekil 8.3: Seyr-ü Sefain Acente Binasının yıkımından bir görünüm, (Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi)

Şekil 8.4: Defter-i Hakani Binası (Tapu ve Kadastro Müdürlüğü),1908, inşaat sürerken, (www.mimarlikmuzesi.org)

Şekil 8.5: Defter-i Hakani Binası (Tapu ve Kadastro Müdürlüğü),1908, inşaat sürerken, (www.mimarlikmuzesi.org)

açıkça görebilmekteyiz. İki yönde üçer kiriş ile betonarme karkas sistem oluşturulmuştur (Şekil 8.7).

Şekil 8.7: Liman Han ana hol tavan kiriş sistemi

Şekil 8.8: Liman Han ana holden görünüm

Zemin kat yüksekliği diğer katlara göre daha fazladır ve bu bölümde asma katlar bulunmaktadır. Diğer katlarda ise ofislere ana holden ve hole bağlanan koridordan geçilir. Sabit Bey Hanı'nda ise ana bir hole çıkılır, bu hole bağlanan iki koridor ile ofis mekânlarına ulaşılır. Her iki yapıda da genellikle bütün ofis mekânlarında birbirlerine geçişlerin sağlandığı kapılar bulunmaktadır. Ayrıca iki yapının da koridor döşeme kaplama malzemesi karo mozaik, ofis bölümleri ise ahşapla kaplıdır (Şekil 8.9).

Şekil 8.9: Liman Han koridordan görünüm

Bu dönemdeki yapılardan farklı olarak Liman Han'ın cephesi simetrik değildir. Bunun sebebi arsanın biçiminden ve girişin arsanın en geniş kısmından sağlanmasıdan kaynaklanmaktadır. Cephe beş düşey bölümden oluşmaktadır. Giriş ikinci bölümde bulunmaktadır. Bu dönem yapılarında olduğu gibi her katta ayrı pencere tipi bulunmaktadır. Birinci katta düz atkılı, ikinci ve üçüncü katta basık kemerli dördüncü katta ise sivri kemerli pencereler bulunmaktadır. Her katta ini bezeme düzeni farklıdır ve pencereler çinilerle yatayda birbirlerine bağlanmıştır. Giriş katı üzerinde bir saçak yer almaktadır. 2.ve 3. katlarda yatay bir korniş ve en üst katta da elibgrndelerle taşınan bir saçak bulunmaktadır.

Liman Han ile Sabit Bey Hanı'nı birbirinden ayıran en önemli özellik, Liman Han'ın betonarme karkas sistem ile inşa edilmesidir. Yani iki yapının taşıyıcı sistem, malzeme ve yapım tekniklerinde farklılıklar gözlenmektedir. Sabit Bey Han'ında betonarme malzeme taşıyıcı eleman bazında değil, taşımaya yardımcı malzeme olarak kullanılmıştır. Kiriş olarak ise yer yer çelik profillere rastlanması karma bir sistemle yapının inşa edildiğini göstermektedir. Ancak Liman Han'da taşıyıcı sistemin bütünü betonarme kolon ve kirişlerin oluşturduğu, günümüz modern karkas sistemine benzer şekilde kullanılmıştır. Bunun dışında yapılara baktığımızda, planlama kriterleri, pencere biçimleri, çini bezemeler, kaplama malzemeleri ve kullanım bakımından benzerlik görmekteyiz.

Liman Han'ın cephesi düşeyde vurgulanmışken Sabit Bey Hanı'nın cephesi yatayda bölümlere ayrılmıştır. İki yapı cephesi arasındaki en önemli fark Liman Han'ın cephesinin simetrik olmayışındır. Ayrıca Liman Han'ın giriş bölümü özellikle pencere düzeniyle, mukarnaslı kolonlarla vurgulanmışken Sabit Bey Hanı'nda giriş bölümü yalındır. Sabit Bey Hanı'nda farklı olarak üçgen tepeli pencereler kullanılmışken, Liman Han'da sivri kemerli pencereler kullanılmıştır. Her iki yapı cephesinde kullanılan çini bezemeler farklıdır.

İş merkezi binaları 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bütün dünyada, dönemin siyasi, ekonomik ve ticari ortamının doğurduğu gereksinimler sonucunda tasarlanmaya başlanmıştır. Aynı dönemlerde İstanbul'da da, Eminönü ve özellikle Galata Bölgesinde kapitalist düzenin simgeleri olan, batı mimari etkisi altında kalan birçok iş merkezi yapısı yapılmıştır. İnşa edilen bu han yapılarının plan ve cephe düzenlerinde köklü değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Bunun sonucu olarak klasik Osmanlı han mimarisi, batı etkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan yeni büro han tiplerine yerini bırakmaya başlamıştır.

Mimar Vedat Tek tarafından tasarlanan Sabit Bey Hanı da büro han tipi örneklerinden bir tanesidir. Galata Limanı'nda bulunması itibarıyla, plan ve cephe özellikleri, yapım tekniği ve malzeme kullanımı bakımından dönemin mimari düşüncelerinin etkilerini yapı üzerinde görmekteyiz.

Bu çalışma sonucunda yapının yapım tarihine ilişkin önemli bilgilere ulaşılmıştır. 1905 tarihli Goad Sigorta Haritaları'nın 1914 yılında hazırlanmış olan revizyon

paftalarında yapının “Sabit Bey Han” ismiyle inşasının tamamlanmış olduğunu görmekteyiz. Bu bilgiye dayanarak yapının inşasına 1911–1912 yıllarında başlandığını söyleyebiliriz.

Sabit Bey (Muradiye) Hanı’nın günümüze gelene kadar özgün işlevini devam ettirmiştir. Bu nedenle yapıya, yapının özgün niteliklerini bozacak düzeyde müdahalelerde bulunulmamıştır. Yapılan restorasyon projesinde de yapının özgün işlevi korunmuştur.

Bu tez çalışması ile yapı detaylı bir şekilde belgelenmiş, dönemin hangi teknik ve malzemelerinin kullanıldığı hakkında önemli bilgilere ulaşılmıştır. Yapılan restorasyon projesi ile yapının sahip olduğu değerlerin kaybedilmeden korunabilmesi hedeflenmiştir. Yapının hasarlarının giderilmesi, sonradan yapılan eklerin temizlenmesi, malzemelerin sağlamlaştırılması ve yapı elemanlarının eksik kısımlarının bütünlenmesi gibi müdahaleler önerilmiştir. Bu müdahalelerin uzaman kişilerce ve uygun tekniklerle yapılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Akın, N., 1998. 19. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera, Literatür yayıncılık

Alsac, Ü., 1976. Türkiye'deki Mimarlık Düşüncesinin Cumhuriyet Dönemindeki Evrimi, *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi

Aslanoglu, İ., 1984. Birinci ve İkinci Milli Mimarlık Akımları Üzerine Düşünceler, *Mimaride Türk Milli Üslubu Semineri*, Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 11-12 Haziran, ss.41-46

Batur, A., 2003. M. Vedat Tek Kimliğinin İzinde Bir Mimar, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

Belge, M., 2003. İstanbul Gezi Rehberi, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul

Demirbel, Y.R., 1941/42. Prof. Mimar M. Vedat Tek, *Arkitek*, no.9-10 ss.296-297

Derviş, A.P., 1999. Mimaride Vedat Tek Konutlarının İşlevsel Analizi, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi

Gülenaz, A., 1998. İstanbul'daki 19. Yüzyıl ve Sonrası Osmanlı Ticaret Han ve Pasajlarının Stil ve Fonksiyon Bakımından İncelenmesi, *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi

Özbaydar, N., 2000. İşlevini Yitiren Liman Kentleri'nde Yeniden Canlandırma ve Karaköy-Salıpazarı Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi

Sözen, M., 1984. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi ve Mimarları, *Mimaride Türk Üslubu Semineri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara

Sözen, M., 1984. Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı (1923-1983), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara

Türker, O., 2000. Galata'dan Karaköy'e Bir Liman Hikayesi, Sel Yayıncılık, İstanbul

Uluç, H.L., 1987. M. Vedat Tek, Architect An Episode in Turkish Architecture, *Sanat Tarihi yüksek lisans tezi*, Boğaziçi Üniversitesi

Yavuz, Y., 1981. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi ve Mimar A. Kemalettin Bey, *Doktora Tezi*, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Basım İşliği, Ankara

Yavuz, Y., 1994. Tek, Vedat, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt 7, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul, s.232

Yenen, M., 2003. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt 4, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul, s.455

http://www.mimarlikmuzesi.org/galeri_resimler.asp?id=13&exid=1,

Erişim: Mart 2007

http://www.mimarlikmuzesi.org/galeri_resimler.asp?id=13&exid=2

Erişim: Mart 2007

EK-A: Çizimler

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Artvin’de doğdu. 1999 yılında girdiği Trakya Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü’nden 2003 yılında mezun oldu. Aynı yıl girdiği İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans eğitimine başladı.

Lisans ve Yüksek Lisans Eğitimi süresince katıldığı çeşitli yarışmalar ve arkeolojik çalışmalar aşağıdaki gibidir;

YARIŞMALAR:

- İzocam 1.Üniversitelerarası Yalıtım Yarışması 2001 6.lık Ödülü
- Türkiye Serbest Mimarlar Müşavirler Derneği 2000-2002 Ödülleri Jüri ÖzelÖdülü
- Ytong Öğrenci Proje Yarışması (2002)
- VIII. Uskon Uzay Sistem Proje Yarışması (2003) 2.lik Ödülü
- Sustainable Mediterranean Architecture with Aluminium Facades(2003)Yayınlandı
- Archiprix 2003

ARKEOLOJİK KAZILAR:

- Four Seasons Hotel Arkeolojik Kazısı – Sultanahmet 2006
- Demirköy Demir Dökümhanesi Kazısı – Kırklareli 2005–2006
- Makedonya Kulesi Kazısı – Edirne 2002–2003
- Allianoi Yortanlı Barajı Kurtarma Kazısı – Bergama 2001–2003